

Upravništvo ... Ljubljana ... Telefon ... Podružnica ...

JUTRO PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ul. 6. Telefon ...

Društvo narodov pred novo preizkušnjo

Argentinska delegacija bo zaradi napada na Finsko predlagala izključitev Sovjetske unije iz ženevske mednarodne ustanove

Zeneva, 10. dec. br. Tukajšnji politični krog pričakujejo z velikim zanimanjem pričetek zasedanja skupščine Društva narodov...

Dopoldne je prispelo v Zenevo večje število delegacij, ki bodo sodelovali pri zasedanju skupščine Društva narodov...

Skupščina Društva narodov se bo sestala jutri ob 11. dopoldne. Na dnevnem redu bo najprej izvolitev novega predsedništva...

Zeneva, 10. dec. j. (Havas) V dobro informiranih krogih trdijo, da bo morda zasedanje DN zavrženo na željo nekaterih držav...

Glede konkretnih uspehov, ki jih bodo imeli sklepi Društva narodov, pa so v mednarodnih krogih zelo pesimistični...

Argentinska grožnja z izstopom iz DN

Buenos Aires, 10. dec. j. (Havas) Iz dobro poučenih virov zadržujejo, da bo delegacija argentinske republike izročila na plenarnem zasedanju neke propozicije...

Posvetovanja delegatov

Zeneva, 10. dec. AA. (Havas) Paul Boncour in Champetier de Ribes sta sprejela dopoldne predstavnike Grčije in Jugoslavije...

Tri skupine

Pariz, 10. dec. AA. (Havas) Glavni premet razprav tiska je sestank sveta DN. Prvi sestanek sveta DN v njegovem času dohva posebno pomembnem značaj.

zornosti od Nemčije in da se govori o potrebi ustanovitve skupnega bloka proti Sovjetski Rusiji. List pravi, da ta ideja ni nova...

Pocsrítev napetosti na severu Evrope

Imenovanje generala Thörnella za vrhovnega poveljnika švedske vojske

Stockholm, 10. dec. br. V skandinavskih državah se je položaj v poslednjih dneh močno poostiril. Na eni strani je vojna med Finsko in Sovjetsko unijo...

Davi pa je švedska vlada izvršila odločilen korak, ki je vsemu svetu povsem jasno pokazal, da se smatra kljub vsem svoji tradicionalni nevtiralnosti za skrajno ogroženo...

O priliki imenovanja za vrhovnega poveljnika je general Thörnell izdal proglas ki je bil takoj sporočen vsem formacijam švedskih vojnih sil...

Vseh skandinavskih krogih je ta ukrep kralja Gustava izzval veliko pozornost. Čeprav ni bil na Švedskem nihče prisenečen. Znano je, da se je pričel ves švedski narod takoj ob zbruhu svetovske vojske...

jajo da predsednik Hacha ni imel mandata svojega naroda da pristal na tak akt in da se svobodno mnenje naroda ne more zamenjati...

Anglija ne bo predlagala sankcij proti Sovjetski uniji

London, 10. dec. AA. (Havas) V zvezi s sestankom sveta DN piše diplomatski urednik »Sunday Dispatch«: Velika Britanija bo podprla vsak predlog sankcij proti Sovjetski Rusiji...

Italijanski interesi v Podunavju in na Balkanu

„Italija ne stremi po hegemoniji, zahteva pa upoštevanje svojih interesov“

Rim, 10. dec. j. (Havas) Italijanski listi tudi danes obirno komentirajo pomen izjav, ki so bile podane na seji velikega fašističnega sveta...

Stockholm, 10. dec. br. Mesto vrhovnega poveljnika švedske vojske, v kolikor ni bilo doslej formalno pridržano kralju, je bilo ustanovljeno šele preteklo leto...

Mussolinijeva posvetovanja z vojaškimi strokovnjaki

Rim, 10. dec. br. (Stefani) Ministrski predsednik Mussolini je sprejel danes v prisotnosti državnega podtajnika v vojnem ministriju generala Sodduja vrhovnega poveljnika trdnjaviških del...

Letalec in podmornica

Dramatično pripovedovanje angleškega letalca

London, 10. dec. br. O potopitvi nemške podmornice na Atlantskem oceanu, druge izmed treh, ki jih je angleška admiraliteta navedla v svojih komunikatih...

letal na Finsko. Britanske tvrdke so poslale 20 letal tipa »Gladiator«, pričakujejo pa, da bo Finska zahtevala od DN popolno vojaško pomoč...

Kočljiv položaj za nevtiralce

Zeneva, 10. dec. z. Obe zapadni volesli bosta kakor vse kaže podprli argentinski predlog, da se Sovjetska Rusija izključi iz Društva narodov...

Madžarsko letalsko odposlanstvo v Rimu

Rim, 10. dec. j. (Havas). Po poročilu lista »Popolo d'Italia« bo v kratkem prispela v Rim madžarska vojna delegacija...

Poljski begunci v Litvi

Kovno, 10. dec. br. Notranji minister je včeraj predložil parlamentu načrt zakona o ureditvi položaja poljskih in židovskih begunciev v Litvi...

Vremenska napoved

Zemlja: Hladno, p. tečno oblačno in megleno v vsej državi. Nekoliko topleje bo na zapadu. V planinah utegne snežiti.

narazen. Na drugi strani bi po vsem svetu zavezniška stvar moralno samo še pridošla in v političnem pogledu bi moral tak korak Društva narodov nedvomno priti tudi na Italijo...

Mnogo težji je problem za nevtiralce. Ni-zozemska in Danska se že otresata vsake odgovornosti, a tudi druge sile, ki bi morale sedaj biti zastopane v svetu Društva narodov...

Nihče tudi ne pričakuje, da bi mogla akcija Društva narodov proti Rusiji pomeniti kaj več kakor energično deminstracijo Gospodarski ali vojaški ukrepi proti Rusiji nikakor ne bodo imeli svojega izhodišča v Zenevi...

Italija bo razvila na Balkanu še večjo aktivnost

Budimpešta, 10. dec. j. Oficilozni »Pester Lloyd« prihaja v svojem komentarju o resoluciji velikega fašističnega sveta do naslednjih dveh ugotovitev:

1. Dokler ne bo ovržen nobeden izmed interesov Italije, je jasno, da se bo Italija zadrževala v sedanjih vojni zgoji z vlogo opazovalca, kakaj italijanske zahteve se niso in se tudi v bodoče ne bodo spreminile...

2. Glede blokade ostaja stališče Italije isto, kakor ga je že izrazila o priliki njene poostritve.

Na kraju pristavlja »Pester Lloyd«, da je verjetno, da bo Italija na Balkanu v bodoče pokazala še večjo aktivnost ter da se bo ta aktivnost razširila v prvi vrsti tudi na Rumunijo.

Letalec in podmornica

Dramatično pripovedovanje angleškega letalca

London, 10. dec. br. O potopitvi nemške podmornice na Atlantskem oceanu, druge izmed treh, ki jih je angleška admiraliteta navedla v svojih komunikatih...

Poljski begunci v Litvi

Kovno, 10. dec. br. Notranji minister je včeraj predložil parlamentu načrt zakona o ureditvi položaja poljskih in židovskih begunciev v Litvi...

Letalski napadi na Finskem

Hudi boji ob reki Taipale na Karelijski ožini in južno od Pečenge

Oso, 10. dec. j. (Norske Telegrambyro). Vihur, ki je bil precej intenziven, je bil včeraj v osrednjem delu Karelijske ožine. Ob Finskem zračnem vojsku so včeraj napadli na jugovzhodni deli Karelijske ožine, vendar pa je bilo večino dneva mirno. Včeraj je bilo nekaj letalskih napadov na jugovzhodni deli Karelijske ožine, vendar pa je bilo večino dneva mirno. Včeraj je bilo nekaj letalskih napadov na jugovzhodni deli Karelijske ožine, vendar pa je bilo večino dneva mirno.

ameriški krediti za Finsko. Ker so se na vzhodni Kareliji, kjer so prodirle sovjetske čete v globino do 60 km proti zapadu, se finske čete še vedno junasno upirajo in ruska ofenziva v tem obseku ne napreduje več tako naglo kakor v početku. Zaradi debelega snega operirajo na tem frontnem obseku samo še smučarske čete, razdeljene v posamezne patrulje, ki preganjajo druga drugo po redko nasejenem, gozdnatem terenu. Sovjetske čete imajo nad finskimi številčno premoč, dočim, tehnično finske čete Ruse nadkraljujejo.

Američani za prekinjenje odnošajev s Sovjeti

Washington, 10. dec. br. Ameriški senator Van der Berg, ki je bil določen za republikanskega kandidata pri prihodnjih predsedniških volitvah, je poslal predsedniku Rooseveltu pismo, v katerem zahteva, naj Zedinjene države prekinejo diplomatske odnose z Rusijo. To pismo je vzbudilo toliko večjo pozornost, ker so se do sedaj Rooseveltovi nasprotniki v notranjpolitiki borili proti sedanjemu rešitvi posluševali tudi zunanje politične argumentov, kakor je prišlo to do izraza posebno o priliki poslednje spremembe nevtarlostnega zakona.

Finski prostovoljci iz Amerike

New York, 10. dec. br. Z neko francosko ladjo je sredi zapustilo tukajšnjo luko 400 Fincev, ki potujejo na Finsko, kjer se bodo uvrstili kot prostovoljci v finsko vojsko. Prijavljeni je še nadaljnjih 1100 Fincev, ki bodo te dni krenili čez Ocean.

Manifestacije za Finsko v Budimpešti

Budimpešta, 10. dec. AA. (Havas) Sredi je prišlo v Budimpešti pred finski poslanstvom do močnih manifestacij za Finsko. Več tisoč študentov je javno izrazilo simpatije za finskemu poslanstvu, ki se je manifestantom zahvalilo s kratkim nagovorom.

Proglas finskega parlamenta

Helsinki, 10. dec. j. (Fin. tel. ag.) Finski parlament se je danes sestel k plenarni seji, na kateri je izglasoval dva proglasa na finski narod ter na vse civilizirane drave sveta.

Prvi proglas, ki se v prvi vrsti obrača na finski narod, pravi, da je finska armada uspešno brani na vseh frontah proti sovjetski invaziji. Finska brani v tej borbi samo svojo svobodo, samostojnost svoje države, pravico in civilizacijo. Proglas ugotavlja, da mora biti finski narod povernen na doseganje uspehe svoje vojske. Parlament izreka finski vojski svoje priznanje in neomejeno občudovanje za izvršena dejstva, s katerimi je potrdila svojo lepo tradicijo ter dokazala svojo moč in pogum, po katerem je znana in občudovana ne samo doma temveč tudi povsod drugod po svetu.

Drugi proglas, ki se obrača na vse civilizirane države sveta, ugotavlja, da je Finska postala žrtev krivičnega napada. Finska je živila z vsemi svojimi sosedami ter z vsemi drugimi državami vedno v slogi, v mirnem tekmovalstvu za prosep ter mirno sožitje narodov. Danes ji je vsiljeno v roke orožje Pahnjena je bila v vojno Finska se bo borila neustrašeno do skrajnosti. Stori la bo vse, kar je v njenih močeh, upa pa da bo deležna v svoji pravični borbi tudi gnotne podpore s strani civiliziranih dežel. Stori la bomo vse, pravi proglas, kar premoremo naše sile, in upamo, da nas civilizirani svet v tem našim težkem boju ne bo zapustil, ker stojimo ne samo v borbi za sebe, ampak v borbi za civilizacijo zapada.

Ukinjeni finski krediti za tuje tvrdke

Helsinki, 10. dec. AA. (DNB) Narodna banka je ustavila vse kredite za tuje tvrdke, ki imajo podružnice na Finskem.

Maribor čez nedeljo

Otvoritev slikarske razstave

V mali dvorani Sokolskega doma je bila danes ob pol 11. slovesna otvoritev tradicionalne predbožične slikarske razstave »Brazde«. K otvoritvi se je zbralo številno mariborsko občinstvo. Tudi ta razstava pričča o visoki stopnji umetniškega ustvarjanja naših likovnih umetnikov. Skupno je razstavljenih 48 del, ki jih razstavljajo Fran Golob, Karel Jirak, Maks Kavčič, Ivan Kos, Tošo Primožič, Lojze Sušmelj, Zlatko Zei in Klavdij Zornik. Uvodne pozdravne besede je spregovoril predsednik »Brazde« novinar Radivoj Rehar. Razstava bo gotovo zbujala veliko zanimanje.

»Via mala« v gledališču

Snoči je bila v gledališču premiera znamenite švicarske drame »Via mala«, ki jo je spisal Knittel, prevedel in režiral za Peter Malec. Gledališče je bilo polno zasledeno. Občinstvo je pozorno sledilo napetemu poteku odraške dogajanja in ni štedilo s priznanjem vsem sodelujočim.

Proti draginji

Tukajšnja podružnica UNJBZ je imela v mali dvorani Narodnega doma zborovanje v zvezi z naraščajočo draginjo. Podružnični predsednik g. Vokač je obrazložil današnje hude prilike. Prika al je razvoj cen na podlagi cenikov z dne 1. decembra l. 1938 in l. decembra l. 1939. Navzočni številni železničarji so soglasno sprejeli spomenico, v kateri se obračajo na odločilne činitele za zvišanje prejemkov vsem uslužbencom za najmanj 800 din mesečno ter za zvišanje doklade za ženo in otroka na 300 din mesečno. Obenem naj se izvedejo vsa napredovanja poročenim ženam naj se priznajo isti prejemki kakor neporočenim odpravijo naj se vse različne pri osebnih dokladah med aktivnimi in apokojnimi uslužbenci. Spregovoril je tudi g. Ropret ki je podal nekaj značilnih primerov o bednem življenju nižjih uslužbencev in delavcev. Tako zasluži polkvalificirani delavec, ki ima 21 let službe ženo in šest otrok mesečno 652 din profesionalist z 21 službenimi leti, ki ima ženo in tri otroke pa mesečno 935 din. Zborovanje je izrazilo vzorno solidarnost nacionalnih železničarjev.

V veliki dvorani Sokolskega doma pa je bilo danes veliko protidražinsko zborovanje, ki so ga sklicale mariborske svobodne strokovne organizacije. Zborovanja se je udeležilo izredno mnogo delovnega ljudstva ki je dvorano popolnoma napolnilo. Na zborovanju so govorili predstavniki posameznih strokovnih organizacij med drugimi g. Vidovič za Strokovno komisijo in g. Kravos za Narodno strokovno zvezo. Tudi ostali govorniki se bili deležni navdušenosti.

Lep pevski praznik v Tržiču

Bralno društvo tržiško je 50 letnico dostojno proslavilo

Tržič, 10. decembra

Svoj 50 letni jubilej je tržiško Bralno društvo dostojno zaključilo z velikim koncertom na praznik 8 t m. Pri koncertu je nastopil polnoštevilni moški pevski zbor, ki šteje 32 mladih gl. Pod vodstvom svojega pevoevjke in Obalnika Edita zasebnega uradnika je odpel na nastop in zelo prijetno pet zborov, od katerih je napravila gotovo največji vtis narodna v priredbi Ciri la Preglja »Dekle moje prinesi mi vode«. Prav pohvalno je treba omeniti izredno lepo izgovarjavo in smiselno utemeljeno prednašanje posameznih pesmi. Vodja zboru je prejel čoket rdečih nageljčkov, ki jih je tudi zaslužil.

Drugo polovico koncertnega sporeda je zpolnil nastop društvenega orkestra ki je pod vodstvom g. inž. Smolika zvaljal sedem glasbenih del tako leno in dovršeno kakor jih na koncertih malo mest redko slišimo. Pomnožen orkester je štel 21 godbenikov, samih mladih ljudi ki opravičujejo vse vanje stavljenе upe da bodo z vztrajnim delom in spoprijemanjem svojega muzikalnega znanja dosegli v bodoče pod spretnim vodstvom g. inž. Smolika tako umetniško višino da bodo lahko kjerkoli in povsod uspešno nastopili Chopinova Poloneza v A duru, Plotova uvertira ALESSANDRO STRADELLA, Reethovnova Romanca v F duru v priredbi za saksofon solo, Suppelicva predigra k operi Izabela Mozartov Divertimento št. 3, Mascagnieva Cavalerie rusticana-predigra in sicilijana Suppelicva uvertira Pesnik in kmet in Pučikova Slavostna koračnica so za vsak orkester dober preizkusni kamen za obstanek in za nadaljnji razvoj zruženja. Tržiški orkester je krst odlično prestal in bil deležen za svoje izvajanje izredne pohvale. Sestava orkestra je prav sorazmerna, ima štiri prve in štiri druge gosli, čelo, kontrabas, dva klarineta, flavto, štiri trobila in en rog, klavir, harmonij in to'kala. Vsak godbenik očituje lepo stopnjo strokovne izobrazbe in vodji g. inž. Smoliku samo čestitam, da je zbral po Tržiču razmetane mlade ljudi in jih povezal v umetniško enoto, ki more zbuditi splošno spoštovanje Dirigent je zaslužen prejel srebrn venci.

Kot posebna točka posebnega glasbenega praznika je bila slavnostno izročitev diplom in odlikovanj, s katerimi se je društvo zahvalo svojim pionirjem za njihovo mnogoletno delo v prid društvu in slovenski pesmi. Jugoslovenska pevska zveza v Beogradu je na predlog društva odlikovala z zlatimi kolonami g. Ožabnika, Javornika, Lončarja, Rosa, Preglja, Jegliča, Rekarja in Lačovića A. Bina in g. Šterova in Pernetova. Vsi so si za društveno življenje in narodno prosveto pridobili velikih zaslug in pomeni ta odlika le drobec odličja. Odlikovanja jim je v imenu zveze izročil predsednik Hubadove pevске župe g. dr. Svigelj s lepim nagovorom. V imenu odlikovancev se je društvu zahvalil g. Lajovic, burno pozdravljen od svojih tržiških prijateljev in znancev. Končal je: »Sovražnikove se ne bojmo, na njih število ne glejmo, vse zaupajmo, ljubimo in se delajmo, delajmo!«

Tržiško Bralno društvo je prvo izmed Hubadovi pevski župi včlanjenih društev izvolilo svojo župo za svojega častnega člana in ji poklonilo ob priliki slavnostnega koncerta umetniško izdelano diplomu, ki jo

šena odobravanja od strani navzočnih zborovalcev. Govorniki so v svojih izjavah prikazali težavno stanje, v katerem je naše obmejno delovno ljudstvo, obravnavali pa so tudi svojevrstne prilike v delu mariborske tekstilne industrije. Lepo uspešno zborovanje je pričalo o tesni povezanosti mariborskega delovnega ljudstva.

Mariborsko žentstvo za enakopravnost

Danes pop. je bilo v polni dvorani Narodnega doma zborovanje mariborskega žentstva, ki se je pridružilo pokretu jugoslovenskega žentstva za enakopravnost in voljno pravico. S prisrčnimi pozdravnimi besedami je otvorila uspešno zborovanje v imenu pripravljalega odbora prof. Ostrovškova. Mariborsko žentstvo je z velikim zanimanjem in odobravanjem sledilo govoru predstavnice žentstva gibanja g. Minke Govekarjeve. Zatem so spregovorile zastopnice vseh žentških organizacij, ki so se priključile temu gibanju. Smisel in pomen borbe našega žentstva za enakopravnost, ki ne pozna nobene razlike glede stanu in življenjskega nazora, pa je podčrtala gđ. Cerinškova. Zborovanje je izvelo v refren, da so tudi mariborske žene poklicane, da s svojim poslanstvom dopolnijo delo moških. V posebni resoluciji se točljajo zahteve in potrebe našega žentstva.

Potrebe avtomobilskih prevoznikov

Na snočnem dobro obiskanem zborovanju avtomobilskih prevoznikov in izvoščkov, članov Zdrženja prevoznikov obrti v Mariboru, ki ga je vodil predsednik g. Sluga, je bila sprejeta resolucija, v kateri se poudarja, da naj se pri omejitvi prodaje tekočega goriva prvenstveno upošteva avtomobilski izvoščki in avtomobilski vozniki. Uporaba tekočega goriva naj bi se omejila na način, ki naj bi določal za vsako motorno vozilo primerno količino glede na težo motornega vozila, nosilnost in nujne potrebe porabe brez vsake časovne ali krajevne omejitve. Z omejitvijo prodaje tekočega goriva preti v tej stroki brezposelnost, kar je treba na vsak način preprečiti.

Steel v trebuh

Pred hišo svoje izvoljenke v Kamnici je prišel okoli polnoči 18-letni Alojz Matjašič, stanujoč v Slovenski ulici 36, v Mariboru ter jo poklical. Ker mu ni odprla hišnih vrat ji je zagrozil, da se bo ustrelil, kar je nanesel tudi strel. Zadel se je v trebuh Matjašiča so našli nezavestnega in v mlaki krvi na pragu hiše. Mariborski reševalci so ga prepeljali v tukajšnjo bolnišnico kjer si zdravniki prizadevajo, da bi mu rešili življenje.

Nizozemski obrambni ukrepi znatno izpopolnjeni

Izjave generala Trista v parlamentu o nizozemski vojaški pripravljenosti

Amsterdam, 10. dec. br. Tudi v Nizozemski je razvoj položaja v Švedski zbudil veliko pozornost. Splošno pa ugotavlja politični krogi da so sedaj severni evropski nevtarlni narodi duhovno vse bolj pripravljani za svojo obrambo in da so v zadnjih mesecih tudi vojne priprave zelo napredovale. Prav to dejstvo je nevtarlnim narodom docela vrnilo trdno zavest in odločno voljo.

Kar se tiče Nizozemske je to snoči v nizozemskem parlamentu potrdil general van Trist, ki je poročal v dosedanjih ukrepih za obrambo države. Od septembra da lje je armada mnogo storila za organizacijo nizozemske obrambe. Vzlozlj meje je bilo zgrajenih na tise črtinavic in kar vrn Trdnjavski pas se razteza po obmejni pokrajinih tik pred ozemlji, ki bodo umetno preplavljena. Nizozemska se n mogla odločiti za to da bi si zgrajila svojo obrambno linijo kakršta Maginotova in Siegfriedova, ki se oprata predvsem na terenske prednosti francoskega odno-

sno nemškega ozemlja pri poskusnih polnavah pa je vrhovno poveljstvo nizozemske vojske dogalo, da poplaveno ozemlje nikjer ne bodo mogli prebrsti niti lažji tanki niti topovske baterije s konjske vprego.

Tud v Nizozemski Indij so vojne priprave v polnem teku. V kratkem bodo dogajene 4 križarke, ki bodo dodeljene kolonjskemu brodovju.

Amsterdam, 10. dec. j. (Reuter) Kakor poročajo iz obmejnih nizozemskih krajev Nemčija z vso naglico nadaljuje ut evalna dela vzdolž nizozemske meje. Redki »bmejni promet ki je še ostal po otvoritvi sovražnosti med Francijo in Nemčijo preko nizozemske meje se vrši pod nadzorstvom nemške kontrole. Nemške oblasti so v obmejnih krajih do skrajnosti poostrele vse ukrepe proti vohunstvu in nebrejalnostim. Ploho prepovedano razgovarjati se o zadevah vojneva značaja. Koncentracija nemških čet ob nizozemski meji ki je bila izvršena prvi teden v novembru, je izražala malenkost nazadovala.

Boji na zapadni fronti

Manjši nemški napadi na utrjene francoske postojanke

Pariz, 10. AA. (Havas) Nemške čete preizkušajo nadalje sprednje francoske postojanke. Pomoči na soboto je bil izvršen tik pred zoro precej močan napad proti francoskim postojankam blizu gozda južno od Saarbrückena. Kot odgovor na to akcijo čet so bile poslane francoske patrrole v predel med obema črtama. Prišlo je do srečanja med obema sovražnikoma. Razen v napadu ki je bil izvršen včeraj dopoldne, so bili nemški oddelki povsod zadržani v precejšnji razdalji od francoskih postojank in se jim niti v enem primeru ni poserelo doseči kaj v borbi proti francoskim postojankam. Napad južno od Saarbrückena je bil izvršen po pripravi sovražnega topništva. Nemška napadna četa je prodirala brez posebnih težav do prvih francoskih postojank, ki pa jih je našla izpraznjene. Takoj po prvih eksplozivnih granat je namreč mladi častnik ki je poveljeval francoskim postojankam, v katerih je bilo samo 12 moč takoj izpraznil svojo postojanko po navodilih poveljstva. Francozi so se umaknili skozi gozd na 1500 m stran od ogrožene postojanke, ki pa so jo popoldne zlahka zavzeli po neuspelem sovražnem napadu, ko so Nemci sami pustili novoosvajene postojanke. Zaradi slabega vremena ni bilo skoro nobene letalske delavnosti.

Stockholm, 10. dec. AA. (Reuter) Švedska ladja »Vne« (1928 ton) je zadel na mmo in se potopila. Neka danska ladja je rešila posadko 24 moč.

London, 10. dec. j. (Reuter) V Severnem morju je danes nasledla na mmo nizozemska tovorna ladja »Inningale« Ladja se je potopila. 7 članov posadke je rešenih.

London, 10. dec. j. (Reuter) Francoski »baini parnik »Dinard« (525 ton) se je v petek potopil ob južni francoski obali po trčenju z neko drugo ladjo. Posadka 30 moč je bila rešena.

London, 10. dec. j. (Reuter) Po večkratnih brezuspešnih poskusih, da bi belgijski parnik »Kabinda« (5000 ton) ki je v petek nasledel v bližni jugovzhodne angleške obale splovil, se je ladja prelomila na dve in se potopila. Posadka je bila še prej rešena. Večino tovora ki je obstojal iz bombaža in žita, so pavočasno prepejlali na kopno.

Povratak angleškega kralja v London

Pariz, 10. dec. j. (Havas) Včeraj je angleški kralj, zadnji dan svojega obiska v Franciji, posetil bojišče v Loreni. V kraljevem spremstvu je bil angleški general Gort. Kralj je v spremstvu generala Gamelina obšel ves frontni obsek v katerem so razmešene angleške čete, nakar si je ogledal tudi tamkašnji osek Magin tve črte. Angleški kralj je pri preledu čet odkrival dva francoska oficirja, dočim je general Gamelin izročil francoska odlikovanja dvema posebno zaslužnima angleškima letalcema. V nekem mestu v neposrednem frontnem zaledju je bila za slovo prirejena angleškemu kralju zakuska, ki so se je udeležili tudi predsednik republike Lebrun in francoski min. predsednik Daladier.

London, 10. dec. j. (Reuter) Angleški kralj Jurij VI. se je po svojem kratkem obisku pri angleški ekpediciji »mad« v Franciji vrnil dures na krov. Gledega rušilca v London.

Nove ameriške vojne ladje

Washington, 10. dec. br. Državni podtajnik mornarskega ministrstva je danes novinarjem dejal, da bo ministrstvo naročilo pri ameriških ladjeholnicah 23 torpedovk in rušilcev. Te nove edince ameriške vojske morajo se bodo uporabile v prvi vrsti za kontrolno službo v ameriških vodah.

Sovjetske priprave za veliko ofenzivo

Stockholm, 10. dec. j. Tudi pretekli teden v sovjetsko-finski vojni se ni prinesel nikake odločitve. Sovjetska vojska se pripravila za veliko ofenzivo in vse kaže, da jo bo sprožila na srednji fronti, odkoder bo skušala prodrati do Botniškega zaliva v smeri proti Uleaboegu, k ni mnogo utrjen. Če bi Rusom uspeli ta načrt bi razdelili Finsko na dva dela in bi se severni del ne mogel več dolgo upirati njihovi premoči.

Na sovjetski strani vztrajajo pri svojih vesteh, da so v Kareliji predrl Mannerheimovo linijo glede na stalne finske demantije, pa je sedit, da so res zavzeli nekaj sprednjih utrdb v tem utrjenem pasu da pa še niso prišli na njegovo drugo stran. Mannerheimova linija je v Kareliji široka ponekod tudi po 30 km.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 10. dec. AA. (Reuter) Današnje poročilo finskega vrhovnega poveljništva se glasi:

Včeraj so sovjetske čete nadaljevale napade ob reki Taipale na Karelijski ožini. Vsi napadi so bili odbiti. Na morju ni bilo nobenih važnejših dogodkov. Sovražna letala so bombardirala vasi Laskela in Varisla kakor tudi otoka Valano in Menei. Pri tej priliki bombe niso povzročile nobene škode. Prav tako so sovražna letala streljala iz strojníc na vas Sustamo. Tudi finska letala so izvršila ogledniške plete proti bombardirala sovražna taborišča. Finski protiletalski topovi so sestrelili tri sovražna letala.

Rusko vojno poročilo

Moskva, 10. dec. br. Generalni štab leningrajskega vojnega okrožja je pozno snoči objavil naslednje uradno vojno poročilo:

V murmanskem okrožju so naše čete včeraj uničile oporoča in središča sovražnikovega odpora na področju 50 km južno od Pečenge. Uničevanje min v luki in okolici Pečenge je končano.

V okrožjih Uhi, Rebolju, Porozovu in Petrozavodsku so naše čete predrele do krajev, ki so še 70 do 80 km zapadno od državne meje. Tako so zavzele mestce Suomusalmi in prodirajo sedaj proti Kivarekiru in Latai.

Na Karelijski ožini so naše čete na drugi strani sovražnikove glavne obrambne črte, ki je bila predria ob reki Taipale, prodirle proti Kexholmu.

Sovjetska vojska uporablja strupene pline

Helsinki, 10. dec. AA. (Havas). Plin, ki ga uporabljajo sovjetske čete pri Salmiju severno od Ladoškega jezera je nitrokloroform k se sicer uporablja za uničevanje sten in drugega materiala. Količina 2.000 miligramov na kubni meter uniči vsako življenje v eni minuti. Vojak, ki jih je dosegel ta plin in katere so rešili smrti, ne bodo nikdar popolnoma ozdravili.

Amerika ne bo izvajala nevtarlostnega zakona

Washington, 10. dec. AA. (Havas) V dobro poučenih krogih potrjujejo vest, da predsednik Roosevelt ne bo izvajal nevtarlostnega zakona proti Finski in Sovjetski Rusiji in da bodo še naprej odprti

Za Finsko - vsa Skandinavija?

Nekaj zanimivih misli iz razgovora z bivšim Finskim diplomatom — Kaj nam utegne prinesiti sedanja vojna?

Rim, decembra 1939.

Nova vojna, ki je tako nenadno prekinila diplomatska pogajanja med zastopniki finske in sovjetske vlade, je pritegnila nase pozornost vsega sveta, in vojaške operacije na zapadnem bojišču, ki so gotovo zelo važne za nadaljnji razvoj dogodkov v Evropi, so nekako stopile v ozadje. Vojaški nastop sovjetske Rusije proti mali Finski ima pač tako daljnosežne posledice, da jih trenutno še ni mogoče v celoti dojeti, ker ne poznamo vseh sil, ki stoje še v ozadju in čakajo svojega sproščanja. Nedvomno pa daje ta nastop vsem evropskim državljanom, ki v tako razburkanem času, v kakršnem živimo, budno spremljajo najmanjše odklone evropske politične tehtnice, mnogo gradiva za razmišljanje o tem, kaj se plete za kulisami finsko-ruske vojne in kakšne namene ima sovjetska Rusija glede ostale Skandinavije, to je onih dežel, ki so po svoji legi bile doslej ločene od ostale Evrope in so zaradi tega prav malo sodelovale pri oblikovanju njene politične usode. Pri tem se seveda nujno postavlja vprašanje: kaj se krije za senco sovjetsko-nemškega razpadalnega rakta, kako sta se dva velika evropska činitelja, kakor sta Nemčija in Rusija, sporazumela o tem kočljivem vprašanju, to je o usodi skandinavskih dežel, ki sta prav Rusija in Nemčija zanje najbolj zainteresirani.

V naslednjih vrsticah približujemo nekaj misli iz razgovora z nekdanjim uglednim finskim diplomatom, ki sicer danes ni več v diplomatski službi, a še živo spremlja evropski politični razvoj in, razume se, še posebej razvoj dogodkov, ki odločajo o usodi njegove domovine. Slučaj je nanesel, da sva se po nekaj letih najinega poznanstva sešla v eni tistih rimskih kavarn, kjer najdeš naraščajoče pomembne ljudi, med njimi ugledne zastopnike raznih narodov, ki ti vedo mnogo povedati o marsičem, kar te zanima.

Moj ugledni sobesednik se je pri tem trpko nasmehnil.

»Pri nas se v težkih trenutkih vedno znova pojavlja misel o močni balkanski zvezi, o bloku, ki bi se boril za svobodo in neodvisnost vsega Balkana.« sem dejal, hoteč obrniti razgovor na sodobnejšo temo. »Ali blok skandinavskih držav ne bi bil močan faktor v obrambi pred tujo invazijo, kakršno pravkar doživlja vaša domovina?«

V slogi je moč

»Res je,« mi je odvrnil. »Misel o politični in vojaški zvezi skandinavskih držav se je pojavljala skozi vseh dvajset let miru, kajti zlasti mi, Finci, smo si zmerom bili v svesti, na kako izpostavljenem prostoru moramo čuvati svojo nacionalno, z žrtvami pridobljeno svobodo. Razmere med našo Tasavallat Suomi, kakor mi imenujemo svojo domovino, in sovjetsko Rusijo niso nikdar bile prav čiste. Vedno je bila med nami neka napetost, kar je nekako razumljivo, ker se je povojni poskus boljše zveze naše dežele ponesrečil. Sami prav dobro občutite, kaj pomeni, imeti za sosedo narod, ki je nekaj desetkrat večji od vašega. Mnogo zatajevanja in samopremagovanja s strani malega naroda je treba, da se velike sile, ki onstran meje stretnjo za ekspanzijo, nevtralizirajo, da se odvrnejo. Prav iz te neprestane negotovosti in občutka majhnosti izvirajo težnje po zvezah in blokih, ki bi vsakemu od malih narodov na izpostavljenem prostoru jamčili svobodo življenja. Zal do izrazitega, močnega bloka skandinavskih držav nikoli ni prišlo, čeprav so Danska, Švedska, Norveška in Finska občutile v zadnjih dvajsetih letih neko skupnost usode. Vendar krivda, da do takega bloka ni prišlo, ne leži na naši strani. Res je, da vojaška moč skandinavskih držav zaradi maloštevilnosti narodov ne predstavlja velike sile, kakor bi bil blo-

svobodno in boljše življenje vseh narodov, tudi malih. Minula svetovna vojna je v tem zelo grešila. Mirovna pogodba ni bila najboljše rešitev, ki bi bila mogoča. Prepričan sem pa, da bo pravica v tej vojni le krepkeje zmagala kakor v minulih. Naš finski narod se danes bori samo za svojo svobodo. Naj v tej borbi tudi omaga, izšel bo prej ali slej iz nje kot zmagovalec. Jamstvo za njegovo zmago ne tiči toliko v njegovi tehnični, vojaški moči, ampak v za-

vlada zimski mraz ali poletni kras, vreme jasno in krasno, ali vreme mežavo in mrčavo, zelenina ali belina, toča ali moča, burja ali najhujša neurja.

Skoraj sem se domislil, kako sem čisto naletel po tivolskih potih in kotih na mozička, ki je kvišku moil bučnico ali drugačen sadež, vabeč krilate pevke na mali. »Eno kolesce ima preveč ali premalo, mi je preletelo ponovno skozi možgane. Na podstrešju mu straši, siromakus, mi je ušlo drugič. Svetniško potrpljenje moraš imeti, če si upaš primamiti brzkrokriga gostac, sem ugibal kedaj.

In polagoma sem spoznal obilico dyvončev, ki si ponavljajo higijenski heksameter: Post cenam stabis seu passus mille meabis . . .

all po domače:
Fant, po jedi ne sedi,
pač pa sprehodek narédi!

Ti higijensko podkovani gospodje so hodili v Monte Carlo podobice metat na lesene mize, zasenčene z visokim drevjem. V njihovi bližini pa sem jaz oprezoval na zračne prebivalce, poskušajoč to in ono, da bi našel najprivlačnejše krmo zanje. Marsikdaj sem prežal po 2 uri, ne da bi bil imel kaj uspeha. Vendar oplašiti se nisem dal.

Iz srednjeveške ljudske igre »Marija išče prenočišče« se je ohranil prizor, kjer angel Gabriel dramatično pastirja Pavliho:

G.: Vstani, ljudje gredo!
P.: Naj le gredo!
G.: Vstani, ptice pojo!
P.: Naj le pojo!
G.: Vstani, močnik je kuhan!
P. poskoči: Kje je moja žlica!

Kadar je božji poslanec mene klical, sem urno vstal že pred iztočnico »močnike« in odkuril v deveto deželo onkraj železniškega tira. Par let sem kaj pridno obiskoval tivolsko zookratijo na vse zgodaj in pri tem spoznal nekatere krmilce, ki opravljajo svoj tičeljubni posel zlasti ob rani uri, zlasti uri.

Naneslo je, da sem imel popoldanski pouk že ob pol 14. Da z običajnim obedom ne povečam svoje razdražljivosti, sem tiste čase hodil ob 10-ih na predjužnik in potem ves čas do šole prebil v onem področju, ki ga dr. A. Slodnjak po krivem imenuje: pod Tivoli, nam. pod Turen. Ob nedeljah pa sem se onod klatil porosto ves ljubi božji dan: najmanj brezdelen, kadar sem se zdel najbolj brezdelen. Za par knjiž se mi je verzov namotalo ob takih prilikah.

Seznanil sem z marsikom in marsikoga vprašal po nastanku tivolskega krmilca. Iz več ust sem čul, da je I. Kenda, prvi zakupnik hotela »Tivoli«, polagal krmo za sinice in metal pinjole v zrak, da so jih lovili ščinkavci. Gospa Marina Kavčič je pred in med vojno ob polnedniku ali meridijanu — črti od veleselja do Jakopičevega paviljona — vodila bufet ali ljudsko krmilnico. Brgleži so ji lezli v sobo in dvoje ščinkavcev ji je približke jemalo iz roke. Njen mož trdi, da je poleg par profesorjev vadal tiče upokojeni železničar Galinger, a le 4 ščinkavci so vzletali k roki, pa še ti ne vsakomur.

Pred svetovnim požarom je m. dr. gojil stike s prebivalci zračnih predelov železniški uradnik Vamberger in za njim poštni ravnatelj Ivan Podgornik. Poslednji je med svetovnim klanjem imel tako pitomega ščinkavca, da mu je z roke zobal, ko je njegov blagodušni principal s svojo družbo korakal po parku. Tako so v srednjem veku vitezi pestovali sokole. Slično poroča Jean Palerne o stanovnikih republike sv. Vlah: »Da bi bili videti imenitnejši, se v dolgih haljah sprehajajo po mestu, noseč tičila na dlani.«

Pokojni Iv. Bele, s katerim sva po versajskem miru vkup učiteljevala na realki, mi je povedal, da je pod Gradom poznal ščinkavca, vajenega drobte iz rok jemati. Nemara je njegov potomec oni krilavec, ki se podobno vede na Krekovem trgu. O podobno navajenih zebicah v Rogški Slatini mi je 1932. privedel prijatelj Metlika, invalid iz Trsta. To jesen mi je mož postavil iz št. Vida pri Stični pojašnil, kako je v mladosti z vrstniki vabil doma krilat rod na konopljino in orehe. Ščinki so prijemali darove iz rok. Cele žete jih je bilo okoli hiše. Sinice, sicer drzne, se niso povpele tako visoko v dresuri. Ker so se naraščajci razbegnili po belem svetu, je tičarija zaspala. Samo župan Lamnret baje še vztraja pri tej ornitofilski šegi.

Privlačni so članki iz prirode, ki jih daje na svetlo J. Herfort. Eden njih pripoveduje pod naslovom »Prijatelj«, kako je »ljubko plave modre sinice« v gorah navadil nase, da so hodile, s krili trepetaje, prosit hrane na mizo in kako so na naposled njemu kakor njegovemu lovcu jemale sončnice iz rok. To jesen je v dveh člankih »Ptiči — sejanci« I. šašel omenil belokrajinske brgleze, tako smele, da so mu pečke trgali izmed zob.

Nič manj rekorden dogodek mi je razodel prof. Anton Koželj, češ, da v šmardi pri Kamniku vzame ščinkavec orih iz ust neki ženi. Iz dnevnikov pa si uregul razbrati žalostno novico: Krmitelj mariborskih ptičkov, dr. J. Bezjak, je preminul 3. decembra 1935.

Na robu bele slovenske prestolnice si je Tilen Epich, avtor prikupne zgodbe »Fido«, sezidal vilo, kamor hodita rabutat dve kiti divjih jerebic. Vsaka kita (15 glav)

Mestni trg v Stockholmu

ne bo izpremenilo bistva, ki ga vidim v današnji vojni. To bistvo je v tem, da gledam na to vojno bolj z idejnega gledišča. Dasi vojna ni nastala iz čistih pobud, o čemer smo si na jasnem zlasti mali narodi, je eno jasno: da se na evropski politični pozornici bije boj za bolj urejen svet, za

vesti, ki navdaja vsakega pripadnika finskega naroda, da se bori za pravico, svobodo in prosto življenje svojega malega naroda. Ta zavest je najboljšje jamstvo, da bo finski narod prej ali slej zaživel polno pravo življenje, ko kakršnega ima pravico vsak narod.

V. B.

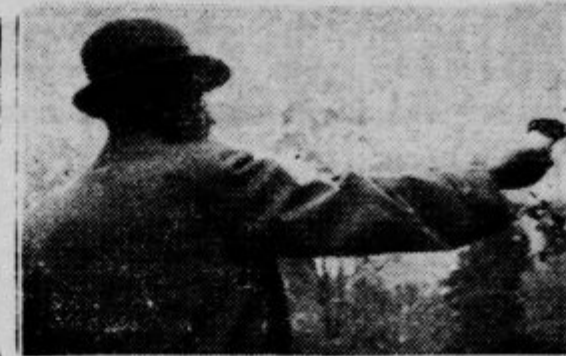
Tivolski tičistan

I kad prodjem zjutra kroz tamno-
[liki park Tivoli,
ni ljubav, ni djetinstvo, no samo
[čovjek će da me zaboli.

Tako je pel črnogorski naš tovariš Dj Radović v zbirki »Na putu« 1934., gluha naravo, pazec edino na ljudsko usodo. Nasprotno pa se jaz začasno rad umaknem človeški družbi po kosilu. Tako delam v megleni prestolnici nad 20 let. Na takem prebavnem sprehoju sem ob demantnem jesenskozimskem dnevu 1931 za Jakopičevim paviljonom stopinje pobral ob okrogli živici. Svoje štrnje sem v duhu oblikoval v šepastih latinskih šestomerih:

Léctorés, pransó mihijám non bella Lubiana.
Séd vacuúm Tibúr placet aut imbellé Rosetum . . . kar se mi zazdi, da me spremlja tiče ščebetanje. Ozrem se in ugledam živahno sinico, ki sede zdaj na grm ob moji desnici, zdaj na drevo ob moji levici, venomer svirajoča proti meni.

»Koleduješ, moleduješ?« ji pomolim žolto ploščico krušne skorje, nezaten ostanek iz uradniške menze. In glej jo, preklicano

Avtor v Tičistanu

šmentrgo: drzna kolednica, operjena molodnica mi šine na roko ter odnese kolednico, ki jo prične na veji obdelovati s svojim krepkim kljunom.

»A, taka si ti!« zasolim v notranjem samogovoru. Posehrkat se nisem nikoli več izpraševal, kam naj grem zračit ude pred popoldanskim delom. Dan za dnem naperim korake v področje, ki mu predseduje Trubarjeva soha. Takisto sem dolej preživel vsaj 7 do 8 tisoč ur, pa naj

Planinski polk v Škofji Loki

se ponaha, da služi pri njem najmlajši kaplar Jugoslavije

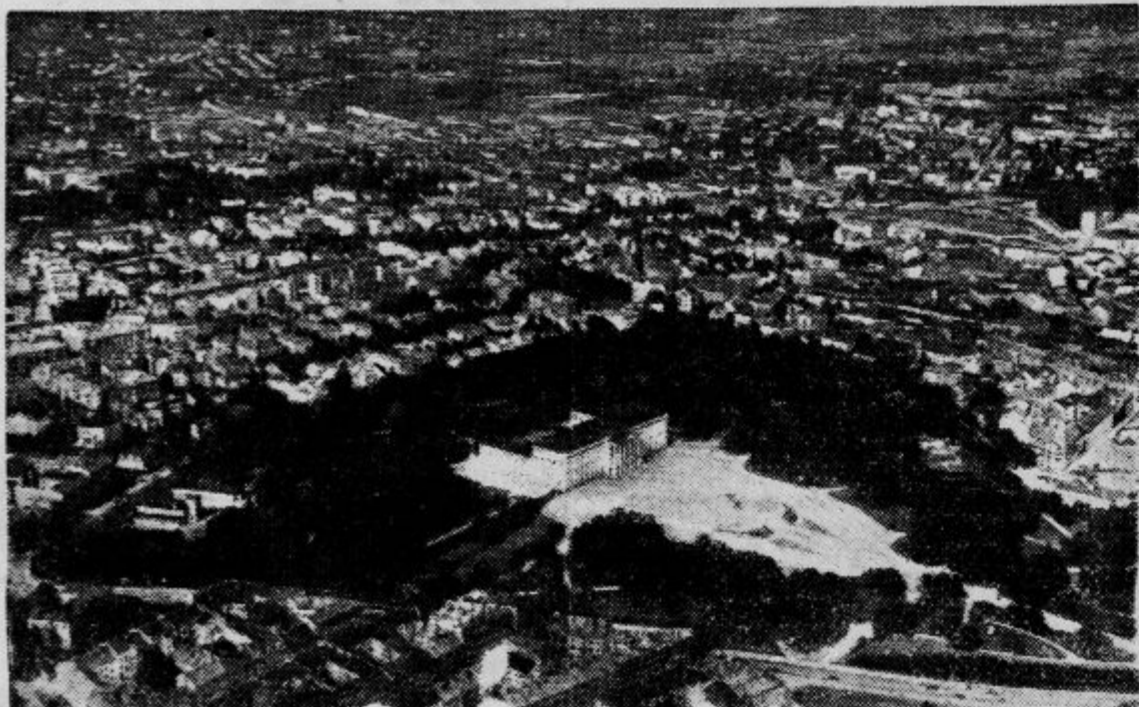
nekaj velikega, nekaj pravilničnega, svet, v katerega je zakopnel in se zasanjal z vso dušo in srcem in saj veste, kako je z otroki, tako hitro se udomačijo in tako radi se pogovarjajo z velikimi odraslimi ljudmi — vojaki so ga kmalu vzljubili, da je postal čisto njihov, njihov mali bratec in prijatelj Potlej so se zvedeli, da so doma pri njih siromani. kajti starši morajo preživljati razen njega še pet bratcev in štiri sestrice. Oficirji s komandantom na čelu so se zavzeli za junčka, ukrenili so vse potrebno in Jože je v svojem devetem letu stopil kot pravi vojak v našo vojsko. Zdal naj nam pa sam pove kaj iz svojega življenja.

Te dni je namreč obiskal Ljubljano in zbujal zlasti med mladino nemajhno pozornost. Pogumen deček dvajsetih let, obleden po vseh predpisih v planinsko uniformo, opasč šajkača, vse nalašč zanj ukrojeno. Strumno salutira in udari s petami, da velik vojak ne bi mogel bolj.

»Jaz sem kaplar Jože Bogataj, izvidžačka četa prvega planinskega polka v Škofji Loki.« Brez vsake zadrege, moško in odkrito odgovarja na vprašanja. Kako se kaj počuti v vojaški službi?

»Dobro. Oficirji so dobri in prijazni z menoj. Vojaščina me je zmerom veselila. Včasih sem se najraje igral s svinčeniimi soldatki, zdaj se pa ne igram več. Veste, vojak se ne sme igrati. To je zoper njegovo čast. Zdal sem kaplar, kakor vidite. Čez dva meseca bom delal izpit za podnarednika. Če sem kaj strog? O, ja, red mora biti in odgovornost. Nižji odgovarja višjemu. Oficirji in zlasti komandant so mi zelo naklonjeni. Hodim z njimi na vežbe in dobim tudi puško. Malo manjšo seveda. Tudi v šolo hodim, v tretji razred. V uniformi kajpa Potlej se moram službeno javiti. Popoldne prebijem v kasarni na »zanimanju«. Zvečer se na učim za šolo in prespim včasih doma včasih pa v kasarni. Letos sem se peljal v Beograd k paradi. Bilo je to na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. Velika reč je bila doll. dva dni smo se vozili. Tudi na polkovni slavi je bilo lepo in sem deklariral. Ploskali so mi in se mi smejali. Radi me imajo. jaz pa nje. Ko bom napredoval, bom dobil sabljo in bajonet. Lepo je pri vojakih, verjamete. In ni treba skrbeti, kje bi spal in kaj boš jedel. Stariš svojo dolžnost, pa je vse dobro. Bojim se pa prav nič. In se tudi ne bom nikoli ničesar bal. Vojak se ne sme bati, najmanj pa sovražnika...«

L. K.

Oslo, v sredini kraljevski grad

Tragika malega naroda

»Ne vem, zakaj sva se že pred leti drug drugemu toliko približala, da se lahko spustiva tudi v razgovor, kakršnega bi si z marsikom drugim ne mogel privoščiti. To, kar mi vliiva zaupanje v vas, je, da ste sin malega naroda. Samo član malega naroda lahko občuti, kaj se pravi, borbti se za svobodo in neodvisnost svojega naroda. Boriti se a tisti kočček zemlje, na katerega te je potisnila zgodovinska usoda. Priznam, da mi zgodovina našega naroda ni podrobno znana. Velika razdalja nas loči, mi pa smo bili skozi stoletja tako rekoč odrezani od ostale Evrope, z izjemo skandinavskih držav, Rusije in Nemčije, s katerimi smo bili povezani po legi našega ozemlja. In vendar nahajam med našim in slovenskim narodičem precej zgodovinskih vezi. Komaj dvajset let doživljamo oboji svojo nacionalno svobodo. Vas so skozi stoletja zatirali Nemci, nas so že od starodavnih časov ko so se germanska plemena naselila v Skandinaviji, zatirali drugi. Danes, ko sovjetske čete napadajo mojo domovino in ko še nič ne vemo, kaj utegnejo dečakati še ostale skandinavske države, mi je nekako neprijetno, če moram povedati, da so naši gospodarji bili nekoč Švedi, katerim je za časa mladoletnosti Magnusovega (1279—1290) sina Birgerja pridobil junški maršal Torkel Finsko z današnjo Kareljijo vred. Dobrih sto let, od leta 1809 ko se je švedski kralj Gustav IV (1792 do 1809) spri z ruskim carjem Aleksandrom I (1801—1825) pa do boljševeške revolucije leta 1917, nas je tepel ruski carski bič. Pod Rusijo smo sicer imeli nekakšno avtonomijo, a pravico prav malo. Tako nekako nam je bilo, kakor vam pod žezlom habsburške hiše.«

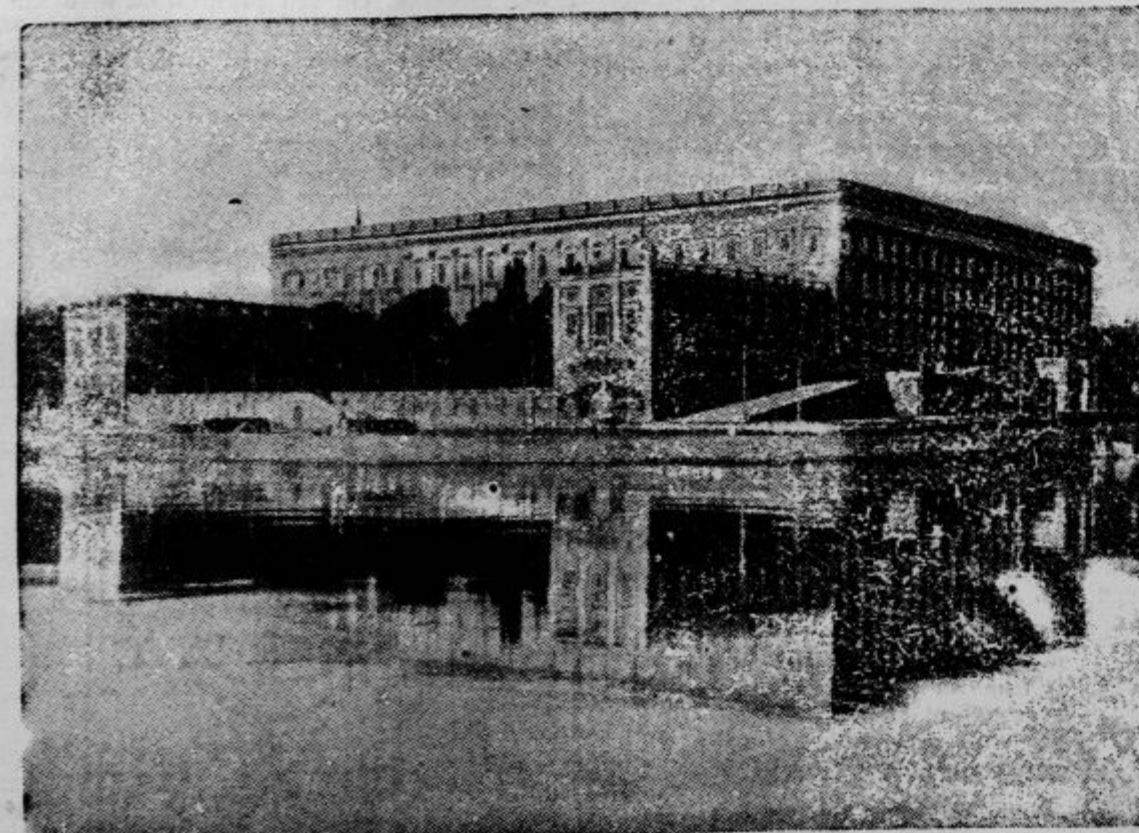
balkanskih držav. Če primerjam skupnost vseh skandinavskih in balkanskih držav, ni težko ugotoviti, da bi trdna povezanost balkanskih držav, če jim pristejemo še Madžarsko, predstavljala politični in vojaški faktor, ob katerem bi se lahko zlomila vsaka tuja ekspanzija, če samo pomislim na vojaško pripravljenost vaše domovine Jugoslavije.«

Kaj bo s Skandinavijo

»Omenil sem že, da se v Skandinaviji križajo različni interesi, predvsem ruski in nemški. Oboji, Nemci in Rusi, stremijo po prevladi v Baltiku. Rusi segajo še mnogo dlje. Pomisliti morate samo na norveške fjorde, ki bi Rusom, katerim manjka v Severnem morju pripravnih pristanišč, prišli zelo prav. Luka Narvik brez dvoma predstavlja za sovjetsko Rusijo cilj njenih težnenj po ekspanziji v Atlantski ocean. Za prevlado Rusije v Baltiku je tudi prevlada v švedski odločilnega pomena, da ne pozabimo tudi na gospodarski pomen švedskih rudnikov, na katere, kakor vse kaže, računata tudi Nemčija. Vprašanje, ki ga danes še ne moremo dovolj osvetliti, je seveda, v čem obstoji sporazum med Nemčijo in Rusijo. Jaz osebno ne verjamem v trdnost nemško-sovjetskega sporazuma. Nadejam se celo, da se bo nemško-rusko prijateljstvo skrhalo na mnogih neresenih točkah. Izmed katerih prav Skandinavija ne pomeni najmanjše.«

Boj za svobodno življenje

»Gigantska borba, ki se danes vrši na evropski pozornici, se je, po mojem mnenju, šele pričela in še zdaleč ne bo dobila povsem jasnih oblik. Prinesla nam bo še marsikako presenečenje, ki pa niti za las

Kraljevski grad v Kodanju

Pet minut vzgoje

Naš odnos do otrok

Pobarali so me: »Povej, koliko je še problemov v vzgoji, ki se jih v svojih petih minutah še nisi lotil?«

»Kolikor je še zvezd na nebu? sem jim odvrnil. Razumeli me niso zato sem dostavil: »Življenje poraja sleherni dan nove oblike. Sleherni dan prinaša nove otroke in nove vzgojitelje. Kako bi kdaj moela biti problematika praktičnega vzgojevanja izčrpana, če je življenje zmerom drugačno, če se zmerom drugi in drugačni otroci in vzgojitelji?«

Ni jim bilo težko odgovoriti da resnice in obrnili so razgovor tako:

»Pa vendarle v tem pisanju mora biti red. Saj vendar moraš vedeti, kje si začel in kje boš končal!«

»Ne! Moja pisarja in ponedeljskem »Jutru« ni znanost, pa še znanost ne bo izbrpa problematiko vzgoje do dna. Moja pisarja je poljudno kramljanje in nič več noče in v tem okviru tudi ne more biti znanost. Na publicistična gre s časom, se prilagaja potrebam, ki jih rodi dan. Če publicista vzgojne probleme, imaš seveda smotero pred očmi in cilje»

»Pa red pisanja?« »Klatil sem orhe z drevesa s koreninam. Tri sem jih brez prave izbire. Lesnikov — in teh je v vzgoji veliko več, sem se le redkokdaj lotil.«

»Če prav razumemo, hočeš reči da si se v glavnem loteval važnejših problemov in jih brez pravega reda izbiral?«

»Da. Rahla veriga je sicer le nastala, toda bolj slučajno kot namenoma. Ne pišem »nadlajevanja«, vsako kramljanje je vprašanje zase! Red je že zategade težak, ker mi tamo daje dnevna potreba in letni čas in vprašanja, ki so posebno aktualna, zlasti pa želje najrazličnejših ljudi, ki terjajo od mene, naj posvetim pet minut temu, pet minut drugemu vprašanju!«

»Dobro, toda saj so vendar važnejša in manj važna vprašanja! Nekje bi moralo biti tudi tisto osnovno vprašanje, iz katerega vsa ostala izvirajo, ki je nekakšen »začetek in konec« vzgojnega prizadevanja in njegov izvor.«

Tudi to sem priznal in zaupal, da bom tudi o tem izvirnem vprašanju pisal. Pa so me takoj vprašali, zakaj da nisem prvi članok posvetil temu vprašanju. Kaj sem jim hotel odgovoriti? Rekel sem kar sem mislil: da ni bil še čas zanj, da je bilo prav najprej v drugih vprašanih razrahljanje možnosti, da bo razumevanje osnovnega vprašanja lažje. In sem še tole dejal, dokler ne vidim prvih resničnih sadov te poljudne pisarje (ko bi se le vsi, ki kaj vedo, poljudno potrdili do ljudi in ne le z »visokoko teorijo« do pešice inteligence svoje stroke!), dokler ne vidim dovolj močnega zanimanja in upoštevanja, ne morem pisati o glavnem vprašanju, o »začetku in koncu« storije, ki ji pravimo vzgoja. Tako je, da je človeku večih beseda predragocena, da bi jo zasejal v puščo.

Zdaj se zdi, da že morem načeti tudi to poglavje. Ine mu je »Naš odnos do otrok kot temelj vsega vzgojevanja!«

»Naš odnos do otrok! Ali se je že kdaj kdo vprašal, kako je z njim? »Ljubimo svoje otroke«, to je stara povelja ki jo čivkajo že vrabci z vseh strani. To je tako jasen in tak temelj družinskemu življenju, da je kaj čudno, če hočem o tem še izgubljati besedo.

Toda ljubezen, vidite, je hidra, ki ima mnogo glav. Lepe glavic ima, a tudi mnogo grdih, okrutnih, umazanih. Premarsikateri zakon je na primer utemeljen v ljubezni. Toda poglejte moža: ni mu žena družica, ki svobodno in iz svoje volje hodi življenjsko pot z njim, ampak kos hladne njegove lastnine. Galsworthy je opisal ta lastninski »gon« v ljubezni v svoji Sagi o Forsith. In še drugi pisatelji so to glavo ljubezni portretirali.

Starši ljubijo svoje otroke. Že res. Toda

premnogokrat so ti otroci kos njihove lastnine, kos družinskega inventarja. Če je družina danes »v krizi« je tudi zaradi tega.

Ta »lastnina« ima danes omiljeno obliko, ker se je preživela, se podira »družina kot osnovna celica družbe«. Le tista družina v redu in miru živi, ki ni osnovana na tej »lastninski« pravici: moža in žene in očeta do otroka. Ta »lastnina« se javlja v obliki očetovske avtoritete, v obliki suženjstva matere. To sta oba pola istega napačnega odnosa do otroka. Ne vzgaja otroka zaradi otroka, ampak zaradi sebe! Če petletni fantič nastopa javno s svojo harmoniko, ali če predvajajo našemu lutniku: ne zaradi otroka, zaradi sebe so to storili! Otroci so njihova last in ne dela čast sebi, ampak očetovemu imenu. Ko pride med otrokom in starši do konflikta, silimo prečesto iz očetovskih ust:

»Oblati si moje ime!«

Ni sina spravil na pravo pot; ni mu šlo do srca, da je sin tak, ampak da je to »njegovo« sin da je blatil njegovo ime! Da je opakalo svojo dušo, mu ne gre kdo ve kaj na živce

In drugi ekstrem istega napačnega odnosa: mati k svojega otroka gleda kakor boga. Uboga sužnja svojega otroka kaže le isti sebični odnos do otroka kakor kruta očetovska avtoriteta.

Zakaj je vprašanje odnosa do otroka začetek in konec slehernega vzgojnega prizadevanja? Zaradi tega ker ta odnos predstavlja poglavitno vzgojno silo. Reklamo, da moramo gojiti zaupanje do otroka namestu laži ustoličiti resnico namestu biča svobodo. Kako more govoriti resnico, kako more zaupati ali vzbujati zaupanje, kako more svobodno vzgajati, kdor na pridi v svojem otroku kos svoje lastnine, predmet, ki mora služiti njegovi volji, njegovemu »menu«, časti in njegovemu prestiju? Ne resnice ne zaupanja ne svobode ne more biti tam, kjer hoče nekdo »vladati« nad otrokom, kjer je oblastnost, ni vzgoje, le klavna dresura je ki se maščuje v četrti koleno.

Vsak napačen odnos do otroka, sebičen

oblastni odnos izključuje vsprej vsako pravo vzgojo. Sinovi in hčerke, ki zlezajo iz takih družin, so dandanašnji botniki, obljudeje ta svet: nemozne kreature, sobičneži (morda pod krinko večkega altruizma in požrtvovalnosti): tpa, ki hlepijo le po obvladovanju, ne pa po sožitju z njim; ljudje, ki še v najlepši in najčistejši ljubezni bijejo le krut boj za svoje gospostvo nad sočlovekom

In kakšen naj bo odnos do otroka? Kakor naj bo odnos moža do žene, odnos do enakopravnega sočloveka, kakor naj hodi žena z možem po svoji svobodni volji kot svobodno bitje, tako naj bi gledali in ponekod tudi gledajo na otroka kot doraščajočega sočloveka.

Otroci je bitje, ki sta ga starši spravila na svet. Odnos do tega bitja s strani vseh vzgojiteljev je odnos odgovornosti do doraščajočega bitja. Ne zaradi sebe, ampak zaradi otroka vzgajamo in zaradi družbe, v katero ta otrok vrašča. Temu bitju moramo biti starejši tovariši, nimamo pravice ga s čimerkoli posiljevati, mu karkoli vsiljevati, temveč imamo dolžnost, vzgajati ga. To dolžnost nam nalaga družba. Niti gospospodovnost nad otrokom niti poklekavanje pred otroka-boga ne omogočujeta take vzgoje, da bi iz nje izšli takšni ljudje, kakršni so narodu državi in človeški družbi potrebni

Mi smo odgovorni za naraščanje. Toda to, kar hočemo z njim doseči, ni vprašanje sile temveč vzgoje. Vzgoja pa je prijateljsko vplivanje na otroka. On naj ničesar ne stori ker se to »ne sme«, ker oče ne dovoli, ampak ker to ni prav. Dolžnost vzgojiteljev je, da mu to predečijo. Tudi naj otrok ne stori ne vam česa vsega, ker »mora« in ker je mama rekla, ampak ker je tako prav

Kar sem dejal, velja za otroke od rojstva do odepitve od družine svojih staršev. Za starejšo mladino na velja še to v družino spada tudi demokracija. V tej demokraciji bo mnogo veljalo od mladine iskana avtoriteta vesti in prepričanja in veličine in širokogrudnosti staršev. Samopodoba bi v taki demokraciji prvo minuto do segla — smrt. Kjer te demokracije ni, starši v očeh otroka nimajo nobene veljave. Če jih morda tudi uboga, v srcu jim je tui in jih odklanja.

V družini, med možem in ženo, med starši in starejšimi otroki mora biti demokracija. Če oče (in predvsem oče) nima te brsedelice — na jeziku.

Minuta pomenka

HREPENENJE 15

Zdi se vam, da vam čas prepočasi teče? Radi bi bili že starejši, tako na primer, kot so vaše sestre, ki v svojih letih toliko doživijo? Jaj, kako prekmalu boste obžalovali, da ste napisali to misel. Čas je hitrejši od svetlobe in še to lastnost ima, da se nikdar ne vrne. Ko boste v zaželenih letih, se boste radi spomnili sedanjih let in marsikdaj boste skrivaj zavzdihnil: »O, kako lepo je bilo takrat, ko sem bila še tako prisrčno neumna!« — Ali prepreno bo takrat vse vzdihovanje. Dalje pravite, da vam je tako pustno in dolgočasno in da ničesar ne doživite. Res? Jaj pa mislim da ne bo tako hudo. Vsak dan prav gotovo nekaj novega doživite, ali vam se to ne zdi nič posebnega. Vam se hoče vse nekaj drugega. Vi vsak dan sanjate, da bo prišel nekega dne kraljevič in vas odpeljal v svoj grad ali — da se izrazim bolj moderno — da vas bo zasnubil olimpijski zmagovalček. Tudi to se utegne zgoditi, ali mnogo prej boste to doživeli, če se vam bo življenje počasi, po kapljicah pretakalo v večnost, kakor pa če bi vam v hrupnem slapu naglo, za vedno izginilo.

S. R. KAMNIK

Pišete mi, da imate v vseh stvareh, prav posebno pa pri kartah, en dan smolo, drugi dan pa srečo. Kaj naj vam svetujem? Igrajte vsak drugi dan! Če ne boste potem imeli sreče, pa dajte kartam slovo!

F. U. 50

Vi hodite v promenadnem koraku skozi

življenje in mislite, da vas vse občuduje. Toliko ste sami vase zaverovani, da ne čutite, da se starate. Ogledalo vam to najtežje pove. Ljudje se vam sicer v obraz laske, da za hrbtom pa smejejo. Bolje je se vas, da sami odprete oči, kajti drugi ljudje po navadi niso pri tem poslu bog ve kakor nežni.

FRANCE F.

Vas značaja se kaže v treh glavnih lastnostih: čudovita vztrajnost, ki premagava vse ovire, nagla jeza, ki izbruhne ob najmanjšem povodu in pa odločnost, ki včasih preide v trmo. Od teh treh lastnosti zavisi vaša bodočnost. Če jih boste pametno uravnali, se vam ni treba bati življenja. Predvsem se pa čuvajte nagle jeze! Ta je žemarsikoga pokopala.

»SLAVKO

Vaše dobre lastnosti so: smisel za vse tepe in lementitno in pa dobro, sočustveno srce. Da se pa te lastnosti ne morejo do popolnosti razviti, je krivo dejstvo, da vam manjka stalnosti. Vas zelo hitro slišo vek premami, da spremeni svoje misli in svoje načrte. Pri vseh svojih dejanjih ste zelo površni in če naletite na ovire, vas hitro mine prva vneza. Ker ste pa še mladi, se da vse to še popraviti in uravnati v pravi tiri. S tem, da spoznate kvanost teh napak, vam je dana možnost, da se jih rešite.

TREPETAJOČA MATI

Vaš petletni sinko vam vzbuja skrb in strah. Pišete mi, da vam je poješel skoraj

polovico sveče in da ste ga večkrat videli, kako je vgriznil v mlo. Kako odpomoči temu? To ni nič čudnega. Med vojno niso bili redki taki primeri. Otrokovo telo potrebuje masti. Zato mu dajajte mastno hrano!

HERAKLEJ NA RAZPOTJU

Dve deklici imate, pa se ne morete odločiti ne za prvo ne za drugo. Pri prvi so vam vse te lastnosti, pri drugi pa druge, ki jih prva nima. Kaj naj vam svetujem? Vzemite ono, ki vas bolj ljubi, kajti ljubezen ji bo narekovala, da bo skušala svoje alabe lastnosti izstreliti in si pridobiti še tiste dobre lastnosti, ki jih nima.

LEPSA BODOČNOST

Pravite, da ste prekinili svoje prejšnje, neprodno življenje, in da ste stopili na novo pot, pa da ne čutite v sebi dovolj moralne opore, in da ne veste, katere smeri bi se držali. Tega vam pa ne verjamem! Kajti človek, ki nastopi novo pot v življenju, ima že s tem samim dejstvom več ko dovolj moralne opore in tudi vé, kam ta pot vodi. Zato vam ne morem nič drugega svetovati kakor vztrajnost in še enkrat vztrajnost! Naj vas nikar ne prenamitjo Sirene, ki jih boste ob svoji poti pogostokrat srečali.

VEČER

V svojem življenju ste si prihranili nekaj denarja in radi bi imeli mirno starost, pa vas skrbijo politični zapletitaji. Ker se stvar lahko obrne tako ali tako, zato

ne delajte predčasnih skrbi. Lahko boste še dolgo in mirno uživali plod svojega dela.

TONČKA

Majhen prepriček vas spravlja v obup? Pozna se vam, da niste dolgo zaljubljeni. Takih prepričov na to tisoče — pa prav toliko sprav tudi. Kadar je človek zaljubljen, je bolj občutljiv in vsaka malenkost ga spravi s tira. Solze in smeh, to je bistvo zaljubljenec. Brez tega si ni mogoče misliti ljubezni, kakor ne aprila brez dežja in sonca.

KOZMOS

Vi ste kakor lastavica: v kraljestvu duha ste urni in spretni, kadar pa stopite na zemljo, se ne počutite dobro, in če le morete spet vzlétite. Zato si poiščite takšen poklic, pri katerem boste imeli čim manj opravka z realnimi stvarmi. Ali v današnjih časih je to težko. Skušajte se prilagoditi razmeram!

MARICA K.

Vi ste metalji, ki leta od cveta do cveta, in ko je vse obral, si poišče nov travnik. Zase ste zelo občutljivi in vsaka stvar vas hitro užali, z drugimi srca se pa igrate. Lepota vam je pri tej igri zaveznik, vendar dolgo vam ne bo zvesta. Ko vas bo zapustila, bo tudi vaše igre konec in želeli si boste človeka poleg sebe, ali ne bo ga, ki bi se vas usmili, in tako se boste urezali s prav istim nožem, s katerim ste druge ranili.

Prot napadom iz zraka

St. B.

Naš pravilnik o zaščiti pred napadi iz zraka omenja tudi maskiranje (zakrivanje) večjih posameznih stavb. Kako se to najbolje uredi?

Na gornje vprašanje je težko odgovoriti, ker je uspešno maskiranje nekega poslopja ali objekta odvisno od oblike, velikosti in lege poslopja. Namen maskiranja je, da se opazeno poslopje popolnoma zakrije, tako da je iz zraka nevidno ali da se preozraz tako, da se ne razlikuje od svoje okolice. Za maskiranje pride v poštev: pogozdovanje, pleskanje, mreže, sprememba oblik predmetov, umetna zametevanje, zatemnitev in gradnja namišljenih objektov.

Pogozdovanje je naraven način maskiranja ter je priporočljiv povsod, kjer se ga lahko uporabi. Večji objekti se s pogozdovanjem okolice delno zakrijejo, manjši pa celo popolnoma. Pleskanje uporabljamo tam, kjer moramo uničiti razliko barv v odnosu z okolico, da se poslopje ne bi jasno razlikovalo. Za pleskanje pridejo v poštev krovi in zidovi skladišč in raznih stavb, »azi« rezervoarji itd. Barva za maskiranje mora ustrezati barvi okolice. Krove velikih stavb razdelimo s pomočjo pleskanja ali »arvanih« ptičnih pasov v več sektorjev. V tem primeru je umetno, da so barvani pasovi približno 4 m široki in okrog 10 m medsebojno oddaljeni. Letalce bo verjetno mislilo da oddaljujejo. Letalce manjših hišic, ki ni vredna bombardiranja. Posamezne objekte moremo maskirati več ali manj uspešno tudi s pomočjo mreže, ki jih »okrijemo« s travo ali vejčevjem.

Sprememba oblik pa pride v poštev pri večjih objektih ki jih s pogozdovanjem ne moremo prikriti. Obliko objektov sprememo s pomočjo lesenih tulca. Na ta način »spremenimo« obliko, barvo in sence.

S pomočjo umetne megle skrijemo posamezne važne objekte (tovarne, mostove itd.), lahko tudi posamezne okraje. Umetno meglo proizvajamo s pomočjo posebnih aparatov za zameglitve, ki jih lahko nosijo tudi letala. Le z velikopotezno zameglitvijo dosežemo dobre rezultate. Če zameglimo le manjše površine, pokažemo letalom kraj, kjer neki objekt skrivamo in bodo zaradi tega letalci spuščali bombe v meglo. Zameglitev je odvisna od vremena: močan veter umetno meglo hitreje razprši kakor naravno meglo. Pri nas izdeluje aparati za zameglitve tovarna »Kovina« v Mariboru.

Pri obrambi pred napadi iz zraka ima veliko vlogo zatemnitev, ker se vršijo napadi tudi ponoči. Pri zatemnitvi moramo

luči pogasiti ali pa zastreti okna tako, da se svetloba od zunaj ne opazi.

Z zamišljenimi (provizornimi) napravami odvrnemo lahko napad od resničnih objektov. Znan je primer iz sedanje evropske vojne. Nemci so na nekem polju izven Berlina montirali več žarnik, ki so jih ponoči prižgali, mesto samo pa je bilo v temi. Poljski letalci so bombardirali to lažno naselje v dobri veri, da so nad Berlinom.

Rože zdravilo

Grebenasta jelka (lat. abies pectinata) ali hojka se nahaja povsod po gozdovih. Je podobna smreki, a se razlikuje od nje po grebenastih, dvovrstnih in ravnih iglah, ki so zgoraj temnozeleni, spodaj pa medlozeleni z dvema belkastima progama. Skorja je belkastostiva. Znani so jelkini česarčki. Kot čaj se uporabljajo brstiči in mlade vejice (2-3 jedline žilice vsak dan) proti vodenici, slabi prebavi, revmi in žlednim krčem. Zunanje se uporabljajo mladi storži od jelke, namočeni nekaj dni v alkoholu; tako dobimo zdravilno sredstvo za masažo proti protinu in revmi v členkih. Olje iz teh storžev ima isti učinek. Jelkove igle dodamo kopeli; kuhano jih pol ure na vodi, ki je namenjena za kopal. Temperatura kopeli naj znaša 28-30° C, traja naj pa do 20 minut. Oslabeljnim osebam se ta kopal toplo priporoča.

Četvero in dvojednimi jelcem (lat. hordeum vulgare in hordeum distichum) cvete junja ter ga ženamo julija in na začetku avgusta. Jelčeno površje nima nikakega vonja ter je mokasto sladk. Slad je za čimbnega, sladkega okusa ter istotako prijetnega vonja. Kot čaj se uporablja tako, da se pol litra čistejšega jelčena polije z dvema litroma vode ter ga namakamo do drugega jutra. Nato pridamo 4-5 drobno razrezanih fig, nato varimo vse skupaj na slabem ognju, potem pa precedimo. To je izborno sredstvo za bolne na pljučih in slabotne ljudi, gasi jezo in odmakla sluz. Jelčeno vodo uporabljamo tudi proti mrzličnim boleznim, hripavosti, mehurnem katarju in gripji. Zunanje uporabljamo ovitke in pare jelčenevega slada proti malokrvnosti, bledeci in živčnim boleznim, dodati je treba po možnosti le še izvleček jelčenevega slada. Proti kožnim boleznim, pa tudi slabotnim otrokom, ki imajo angleško bolezen, služijo prav dobro kopeli, če se ½-1 kg slada skuha na 5 l vode, kar se precedi in doda vodi, ki je namenjena za kopal.

pride posebej. Zobale so med kokošmi, naposled pa se navadile pobirati kar iz rok gospodinj. Zvečer sta jereba odvedla vseh 30 v log. »Interessantes Blatt« je 10. oktobra 1935 objavil sliko pariškega virtuozu, ki igra na gosli, medtem ko mu 5-6 frfotavčkov pozorno poslušaje sedi na loku. Resnica ali prevara? O njegovem rojaku, znamenitem krotlicu pitic, imamo domačih prič in literarnih dokazov, o katerih izpogovorimo o priliki. Da mu je kraljček počel na cev, ko je s puško v roki čakal lovskega blagra, mi je zapel železniški uradnik R. Likar. Slično dogodivščino našli v mičnih novelah zagrebškega vseučil. prof. M. Hirtza. Ob tem se domislil stahe o grškem asketu Simonu Stilitosu (Stebraču), ki so mu menda operjenici pletli gnezda na ramah, med ključnicami.

Da drži tiča v roki ali pa gnezdo, na katerem val storklja in jemlje piscu črve iz rok, najdeš črno na belem pri Bengtu Bergu. Enako doživeti mi je pravil v Tičistanu priletel gospod iz Bele krajine l. 1935. ali še prej. Ivan Lavrič iz Travniča v Loškem potoku, zdaj trgovec na Hribu, ve iz avtopsije, iz samovida, o liščku ali ščegljecu, ki je 1916. v Venosi (Calabria) sedel ljudem na glavo in na ramo. Na kratkem posetu v Tičistanu je lani »trčevka« obetala enako zaupnost in privrženost, a selivnim nagon nam jo je prepodil iz večke prirodne voljeje.

Da kos v nem. Gradcu frkne na dan in ondi zobje, sem slišal od nekaterih prič, med njimi upok žel. uradnika Steinerja, čigar lčno krmilnico, podarjeno društvu za varstvo pitic, gledajo ti volski prirodarji dan za dnem. Pri nas je prvi kos vzel iz roke 19. januarja 1936 nekemu dečku. Ta rekord pa ni homologiran, ni potrjen, ker ni bilo svedokov. Danes jemljejo 3 črnožolteži iz rok, osobito samka ob Steinerjevi krmilnici.

Životopisec Devise Orleanske so zabeležili, da so pohlevni Ivanki ptičice hodile zobat na dan. Jos. Fabra besedilo o tem pojavu zaslediš v Sturmovi Franc. vadnici IV, 218. Angleško obče znano prijateljstvo z živano ali favno ponazorjuje slika v »Jutru« (24. februarja 1939), kjer vidimo hranilca z lačnimi gosti na obeh gornjih okončinah, a tudi s klobuka se mu spenja golob proti ustom, pod njim pa stoji napis: V londonskem Hyde parku krmi prijatelj

ptičje svoje ljubljence. Golobi so sedali na rame nekemu možu v Sarajevu, kakor sem čul lani 9. oktobra iz njegovih besed. Povedal je, ali sem bil jaz fotografiran v beograjskem »Vremenu« med člankom o ti volskih čudežih. Ne vem, ali sem ovekovečen v tem dnevniku. Posneli so me kaj vem kolikokrat, a maklokd je tako ljubezniv ko tisti švicar, ki me je včlenil z meniščkom na roki pa z brivcem Blažičem in njegovo soprogo ob strani. Navadno mi ne pošljejo posnetka. Pristrane stike med kraljem stvarstva in njegovimi nižjimi brati, ki pa ga često nadkrijujejo (to vzemite obesedno in še kako drugače), razširim o priliki, posebno glede USA. Vendar ogromna večina ti volskih izprehajalcev se bolj ogreva za četveronogi mik in čar ljubljanskega Eldorado. Pa tudi drugod poznajo slikno razvedrilo. Angleški romanopisec Ben Hecht omenja v povesti »Florentinsko bodaloc«, ki sem ga čital v francosčini pred nekaj leti, da vrste starih devic pita vervece in se z očitkom ozira na vsiljive radogledneže.

Dr. Kurt Flörliche kramlja v neki knjigi na več straneh o prečnih vevericah: zabavne stvarce so na slabem glasu ko gnezdoskrunko (Nestplünderer). Vever (Eichkater) je vprito njega nesel ščinkavče gnezdo z golčji v gobcu z očitno namero, da se poslaste njegovi »mukmukcici«, skrivti v bližini. Naravoslovec in lovec ustrelil, kakor je še pozneje večkrat segel po pihalniku. Kajti poljubnega števila repatic ne moremo po njem trpeti onod, kođer bi radi videli znatno jato pevki. Tudi tičjim jajčcem so ti zračni akrobati nevarni. Po njim slovejo neki mestni parki, na pr. v Gradcu, Stuttgartu.

No, naslednica stare Emone lahko teknuje s temi centri v Hitlerjevini glede na repate gladavke. Presega pa jih nemara po svojih rjavi miši, ki je vsa srčkana, velikooka, gostodolca nedavno jemala lesnike in druge poslastice Ti voljanom ali Ti voljanom izmed prstov. Ta ostrozobka si je delala zaloge, je hrčkarija, kakor to znajo srakoperji, meniščki, močvirske silnice, brglezi, ježi, veverice in drugi jari junaki. Naš podesek je hrčkarija, dokler mu ni podlastica vrat zavila, razen če ga je ugonobil skobec — nenasitni »akubec«, ki je nad Tičistanom razslasli protektorat. Gaščerico sem opazil v zaščitem ozemlju prav redko. Torej težko da bi se pono-

vil uspeh, kakršnega je dosegel inženjer Nussbaum iz Šturja: na rahlo skikanje so mu martinčki prilicli v bližino in verno strmeli vanj, da jim je delil muhe (povedal slikar M. Klemenčič).

»Kakor povsod, tako je tudi v našem strokovnem udejstvovanju tisti večji umetnik in boljši delavec, ki z manjšimi sredstvi in stroški in naporu dosega iste uspehe ali pa s istimi napori večje uspehe.«

Te besede mi je dr. M. Černič iz duše prepsal v Zdr. vestniku (novembra 1939). Z njimi prihajam že nekaj let med razne krmilce, ki tako radi živžajo tičkom, akoprav gre stvar tudi na neki način izvrstno od rok. V Italiji poudarjajo geslo: Un autista che sa guidare non suona, to je: dober vozač-redkec trobljač! Kdor ume krmiliti, mu ni treba brizgati (krmiliti) — hrantiti žive samofreče, pa tudi: voditi nežive samofreče. Zlasti opasno je otroke navajati na fučkanje. Saj ti hitro smatrajo sviranje za bistveno reč iz paradiza se bo Tičistan prelevil v peklo. Tri ali štiri polmadi je, ko jo primaham v slavni Okrog-ljak ob 11 ur. Nič manj ko 19 oseb, starih in mladih, molli kviliku desnico in skušajo druga drugo preplutiti s svojim sikanjem, psikanjem, žolenjem, cvrčanjem, žvesljanjem itd. Tako se ne sme »čikati, vabiti, mikati, mamiti. Zadno neželje sem opozoril nekega mladostnika, naj mene pogleda, kako vzljetajo tički brez »vornega živžetanja« po plcu. Pa menite, da se je »mloh hotel ozreti?« »Meni »redo samo na klic!« je zabrusil in odšel ostiv, dokler sem bil jaz v bližini. Ko bi bil v Ameriki bi s komerkičil stavil, da brez zvočnih znakov — ob danih popojih — v enem samem popoldnevju dobiš preko tri tisoč odjemalcev! To bi bil vslek kakršnega rotovo ne zmore noben »raj našega planeta.«

Kateri sloji se zabavajo v ptičjem raj? Vsi! Od vseučilskih profesorjev in raznih obževalcev Franciška. Asiškega, tega »polahonjenega Francoza«, kakor ga je prejšereno kralj prešernoslovec Slodnjak, preko položajev ali poklicev vse družabne lestvice do neopredeljenih državljankov, ki so pred 3-4 zimami še pili svoj zajtrk iz naravnih materinih vrčev. Inen pa si še ne morem ved izlaska zapomniti. Enega najzvestejših ptičarjev sem si za uho za-

pisal, naslonivši ga na štajerskega »bukovnika« Volkmerja, ki je opeval sinice. Danes bi ga lahko raztolmačili: uk-mar. Ne da mu je mar za vrisk ali ukanje, kajti mar mu je le za učenje; hlastno srka vase semleslovje, rastlinstvo, živalstvo. Drugega sem si zapilil v možgane, izumivši zanj obratnico: »rahtnik Intihar«. Kri-vice ali angleške boleznici sicer nima, toda simetrična zveza mi je za močno podporo pri spominu. Tretji se je nedavno še rogal naši otročarji, češ da se bodo živalce radi človeškega posega pomehkužile in se izrodile. Pa sem mu zagnal v ušesa aliteriran šestomer, češ kaj pa tle tliči!

Krava, kobilca, kostrun, kokodajca, kanarec in kuček? in dandanes se g. š-r vrtva med trup, ki se vbadu s pokladanjem hrane v povzdigo krilatih veseljakov.

Eden je tak slovanoljub, da bi po njegovem skladatelju Rimski-Korkozkov moral svoj priimek skriti na Kozakov... Koroški rojak R-r iz Rožeka, zastopnik »tiho-nov«, pride nealšno ko meglia in obkrožijo ga krilatci gosteje nego Asiškega Ubočca. Dva kosa je doslej otel skobcu iz Krompljev, lani že smrtno ranjenega, ondan se čvrtovca. Učeda in črvoulec po travi rogovilita, poslednji že mlo joče, kar pristopi naš tovariši, zakriči, tienske z rokama, razbojni puhe pod oblake, rešena žrtve pa v smrečje. Enega nesrečneža pa je v septembru zarana smel z visoke veje mestni paznik. Siromak je visel vao noč na motovzu. Nogo je imel parkirat zlomljeno, tako da ni mogel stati in ga je njegov rešnik, privrženec evtanazije, brž usmrtil. Kateri sadist ali surovež se je izpozabil nad odličnim pevcem? Nemara kak mladostnik, vnet požrtalec indijancar. »Visel boš kakor stric Wabbe, hov!«

Nekatero mladostnike pa je »loviti Ti-volci« navdušili za zlaganje ljubkih tičic. Tako je Franc š-r, učenc 3. r. gimnazije, pred leti zakročil:

Oj tam pod Ti volli se ringeljip vrti, oj tam na klopici Frevzvišeni sedi. Na rami pa silnička v uho mu govori...

Svetozar T-r je poslal uredniku tega lista zabavljivo na zakonski stan, »Reportaža iz Tičistanca«:

Gospodje moji in gospé, jaz sem tička Cilepé. Moje krilce ni po modri, tako sosedca moja sodi... itd.

Starejši mladini ne zaostajajo. O Magajnovi praviljici »Vid in labod Beli ptičev« vem, da se godi v parku, čigar ime sega na Horatijeve Tibur. O Ravljenovem »Graj-skem vrabcu« sem se priznalno izjavil že 1938. Zasnutki Jana Plestjenjaka še niso natisnjeni. Kar je še drugih umtvorčkov iz tega območja, jih omenim, kadar jih spoznam.

Dovoljeni prostor sem morda že presele. Zato pika: Gradiva premorem še cele kupe. Drugič obrazložim, kako se se ključni rodovi — 11 po številu — polagoma podajali, da so švigali k roki, ta ali oni celo na dan ali na ramo: sinica, ščinkavec, menišček, močvirska silnica (gavgarček), gorščik ali sinja silnica, brglez, tavčica, kos, vrabec, lišček, škofček ali čopka, jerebica. Od teh protinikov si 6 ali 7 vrst upa smukniti na usta po zaloga. Na meter ali dva daleč pobira pa čopasti škrjanec — »cestni razbojnik«, nevaren konjskim figam — in o priliki siva vrana. Napredke je velikanski. Od 5 pogumnežev smo poskočili na par stotin. Bilo bi jih še več,

Pod lupo kazenskega paragrafa

Dve žanki in dve čajni krompirja

Ukrasti čajno krompirja je na kmetih za dobrino mero manj častno dejanje kakor oklati človeka

Zadnjič sem vam opisala primer tipičnega, ozkočrtnega ženskega kmetijskega mota, ki je sprožil v pogovoru sodni aparat za pest detelje. Danes vam hočem z novim primerom, ki mi je prišla pod roko, potrditi misel prejšnje in vam obenem še prikazati, kako se takšna borba vleče.

Za spremembo v tem primeru ni šlo za pest detelje, ampak za dve čajni krompirja, ki bi ga dali takole okrog 50 kg. Star žanski očanec ni kljub sinu in hčeri v zrelih letih še gospodaril nad bogato kmetijo, je pred okrajnim sodnikom obtožil svojo sosedo, da mu ga je odnesla z njive. Njegova hči da jo je videla, kako ga je z rokami izgrebala, in njegov sin ni bil v dvomu, da ga je. Toliko je očancu zadostovalo, da je odločnih korakov stopil pred posvetne oblasti.

Za uvod v to pravdo so nam postregli z razmišljanjem, kaj velja na deželi za bolj sramotno: ali ukrasti čajno krompirja ali koga poklati do smrti. In nihče ni ugovarjal, ko je nekdo, ki se na te reči spozna, postavil trditve, da je prvo, tatvina čajne krompirja, mnogo bolj sramotno, kakor pa takole, četudi za prazen nič poslati svojega bližnjega na drugi svet.

Ko je sodnik videl dva sprta človeka pred seboj, enega trdnega posestnika, ki bi ga dve ukradeni čajni krompirja gotovo še ne vrgli — čeprav si je posestnik morda mislil drugače — pa ženo, ki je kljub skromnemu posestvecu bila pripravljena, odbiti očitek tatvine, je menil, da je najbolje, če bi se stvar poravnala. Priznal je očancu da je prav možno, da je bil krompir res skopan, da pa še nikjer ni rečeno, da bi ga morala prav ta sosedica. Poravnali naj bi se zato in preklicali očitek. Pa nak!

»Saj bo prisegla!« je rekla očanec ob misli na svojo hčer.

»Vam v naprej povem, oče, da prisegne ne bom dal, oče, ker vem, da sta si ženski v sovrastvu! Kam pa bi sodnija prišla, če bi kar prisegali in bi mi sodniki na te prisegi obsojali!« je menil sodnik. Jasno je, če bi jim dali, da bi delali po mili volji, ka-

kor bi se jim zdelo potrebno, bi sodnijo spravili na kant.

In sodnik je poklical očancevo hčer. Vprašal jo je ali ne bi bila pri volji, da bi se zadeva z njeno sosedo mirno poravnala s preprosto izjavo, da obžaluje, če je kaj zaljivega rekla. Neža, hči trdnega ženskega kmeta, ki ji je celo dano, da neke na Hrvaškem od časa do časa privatizira pa ne le, da ni razočarala sodnika, ampak je postavila tudi zrel primer neomajnosti v obrambi privatne lastnine.

»Kako bi mogla kaj preklicati! Kar sem rekla, sem rekla tudi sem vedela, kaj rečem: če sem jo pa sama na lastne oči videla, kako je na njivi kradla!«

»Boste že videli, kako je mogoče, ampak takrat bo prepoznal!« jo je svaril bratolec tožiteljice in Neža, o kateri ni nobenega dvoma, da je zelo resolutna samostojna ženska je oklevala Sodnik je čakal potrpežljivo, da bi stvar mirno spravljal s sveta, ona pa se je obrnila k očetu. Kakor da je on tisti, ki mu za čajni krompirja gre:

»Kaj ne, oče, to se ne more zgoditi, mar ne?«

Pa so poklicali še njenega brata. Povedali so mu, da bi Nežo rad nagovoril k pameti, saj stroški rasto v vsako minuto. Brat je le skomignil z rameni a sestra je spet obračala k očetu:

»Kaj ne, oče, jaz ne morem preklicati da je z naše njive odnesla krompir? Kako bi le mogla!« je tarnala in nazadnje je bila vendarle pripravljena pod pogojem da sosedica plača vse stroške, ki so že nastali s sodnijo.

O ne, tega pa sosedica tudi ni mogla dovoliti so jo, da je kradla krompir, ona si je poiskala zaščite pred sodnikom, zdaj da bi še plačala za to, ker se je Neža poljubila, da jo vlačijo za zobeh kot tatico. Kaj pravite: ni bilo mogoče? Seveda ne!

In ker Neža ni hotela preklicati, je poravnava padla v vodo in tako smo imeli priložnost, izvedeti še marsikaj o Neži in njenih navadah. Pa zdaj naj najprej povem kako si je sosedica mislila, da je mogla Neži pasti v um, da je ona kradla. Sodniku je razložila da sta šele pod večer šla z možem na njivo, do katere morejo le preko njive Nežinega očeta. Druge poti nimajo. Njivi leži druga ob drugi in tako je naneslo, da je po opravljenem delu počenila na meji in si hotela iz čevljev ostresti zemljo. Medtem pa, ko je še čepela je izza grmovja kriknili ženski glas: »No, ali pa še nimaš dovolj? Ga še nisi dovolj nakradla?«

Presenečena ni vedela, kako prav za prav misli ta glas iz grma, v katerem je prepoznala Nežo. Ko se je vrnila domov, je torej Nežo pozvala, naj pove, kako je prav za prav mislila, in ko ji je Neža to razložila, jo je povabila, naj si na vozu ogleda, če je res pripeljala domov kaj njihovega krompirja. Toda Neži ni bilo za ta dokaz. Bolj se ji je zdelo primerna nagrada za sosedo, da jo je pri priči izbrano opsovala. Baj je ji sosedica vrnila mišo za drago, toda to ni niti toliko važno! Bolj važno je pač to, da se je tudi sosedica zatekla k sodniku. In zdaj je moral oče zagovarjati trditve svoje družine.

Sam sicer ni nič vedel, a še vede je to, kar sta mu pravila Neža in sin. In zato je za sodnika n. mogel priti več v postev razen s svojim od-kodnimskim zahtevkom. Ob tej priložnosti je tudi očec razkril svoje lice. Na hitro roko namreč n. mogel povedati, koliko bi bil vreden krompir, ki je z njive izgubil. Računal je: »Dve do tri cajnje ga je bilo, takole za 50 kg. Ja, koliko je bil vreden? Težko je reči, gospod sodnik!«

Medtem je očancu že izračunal da je moral imeti škode nekako 75 din. »No, no, nole so brundali poslušalci v zboru. »Takšna cena je šele danes in to za krompir dostavljen na ljubljanski trg, ne pa še skoro polveti kar z njive pobian z lastnimi možmi!«

Toda očancu je zna! ceniti svoje blago in ostalo je pri njegovi oceni, ki si jo je sodnik zapisal. Dobro! Recimo, 75 din je bil res vreden Razprava je tekla nekaj ur pred sodnikom, v njo sta bila vprežena dva zagovornika, ki staneta denarce udeleževali pa so se je še sosedica, očancu njegov sin njegova hči pa še nekaj priči. Vse to se je moralo s kakšnim prevoznim sredstvom prepeljati do ljubljanske sodne palače. Pa računavala še ne bo konec! Kar pojdemo po poti naprej!

Zdaj je bila na vrsti Neža, da pove svoje in je povedala tole:

G. J.: V predmestju To kar naj bi bila njena sobica je bila vrtna koliba z dvema prostoroma. V enem je živel star, nadušljiv, kosanjar, v drugem naj bi bila njena sobica: majhen, zatnel, prhnel preproček. Zgodaj je prišla spat, da je ne bi bilo strah samotnega prostora. Ob osmih zvečer je že zlezla v posteljo. Bričica petrolejka je mežikala kakor v mrtviških vežah. Ker jo je bilo strah te mrtvašnice, je ugasnila. Toda pod odejo je težko dihala. Ali ni neprestano hodil nekdo ob kolibi, se ustavil zdaj ob okencu, zdaj ob vratih in prisluškoval in gledal noter? Nekje za steno je slišala žalostno, starčevsko, nadušljivo kašljanje in pjuvanje. Tik za zglavjem je neprestano škrtalo.

Zjutraj, ko je odprla vrata kolibe, je na smetišču ob gredi tik pred njenimi vrati odkločila kakor zajec — podgana. Torej bila misliti v njeni izbi, kakor se je ponoci tolažila, ampak ogromne, sive podgane. Začudila se je: zakaj je prišel stražnik? Ogromna, cigankam podobna gospodinja je kričala vanj, mahala, kazala na streho. Ko je stražnik odšel, je kakor iz lukene krogle iz kletnih vrat cela vrsta Bosancev. Kako, kakšna hiša pa je to? je pomislila.

Ko je govorila z gospodinjo, ji je ženska dovolila, naj zvečer pride spat k njim. Spala bo na postelji v kuhinji. Z njo v kuhinji na zofi bo spala služkinja, mlado, srčkano dekle.

Oddahnila se je. Srečna je bila, da bo spala pri ljudeh.

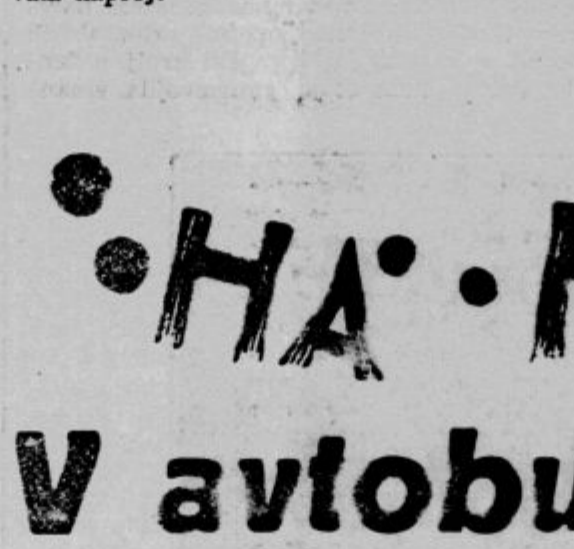
Zvečer so se ji skoraj lasje ježili, če je

»Saj si ne bi mislila, toda brat jo je že nekaj dni sumil. In zagrozil je že, da jo bo za prmeduš zavahtal!«

»Kako pa ste sploh prišli nanjo?« je hotel vedeti sodnik.

»Gospod sodnik, veste,« je pripovedovala Neža, »zato, ker je ona zmerom šele takrat prihajala na njivo, ko smo vsi drugi že odhajali. Kaj pa je imela šele takrat opraviti, ko po-tenih ljudi tam že ni bilo več. Kaj? In zadnjič, ko sem jo nazaj grede z njive spet videla na poti tja, se mi je pa vendarle toliko čudno zdelo, da sem hotela videti, kaj bo. In sem v svoji njivi počenila v krompir in čakala. Ja, ja, bilo je že temno, gospod sodnik!« je odgovorila sodniku, ko jo je prekinil z vprašanjem Medtem je prilekleja iz torbice list, in da bi mogla brati, kar si je za spomin nanj napisala. Je poiskala svoja očala.

Torej temno je že bilo takrat na njivi in zdaj išče Neža pri dnevu svoja očala in si jih našla. Na, na! Dobra je ta!« so mislili poslušalci zase. In je Neža pripovedovala naprej:

Miklavža ne maram. Sploh ne trpim ljudi, ki me nalažejo. Kako živo mi je še v spominu tista velika vera vanj! In takrat prenašam krožnike in pehारे in nastavljam vsepovsod. Ko pa opazim, da jemlje jabolka in hruske s police v naši kleti, od kod mi jih daje mama, in da kupuje svinčnike in zvezke v prodajalni na našo mesečno knjižico, pravim mam! Veste kaj, Miklavž naj se gre soliti! In mama odgovori čisto mirno: Seveda, zdaj si že veliki!

Nekaj let je mir pred njim. Pa se spet pojavil, drugič pa že v negativu in trplni obliki. Oženim se. Je! pravi žena, pogled no, kako lep plašč mi je Miklavž prinesel! — Mhm! pravim, mene je počastil samo z računom. Potem prihajajo otroci. Veš, žgoli žena, tega in onega jim je treba za Miklavža. Vso skrb-vzame na svoje rame le račune prepusti meni. Še takrat občutim, koliko so težave pri prenašanju kompetenc s financami. Vse bi ona sama, a meni ostane refren: denar daje! Če ta dobrotljiv svetnik sam nima denarja in ne premoženja, da bi pri banki podpisal menico, naj kar v nebesih ostane! Manjka se nam boljših stvari, ki preobremenjujejo sicer priznana hitro poslovanje odobro za pobljanje draginje!

Tako se mi Miklavž zamerja od leta do leta. Posebno lani. Sokol vabi na Miklavžev večer. Na plakatu je posebno debelo tiskano: Darila s točnimi naslovi naj se pošljejo do štirih popoldne v telovadnico. Naj pa bo letos, si mislim, sodnik Ovišič je tako vnet za opozitijo in navzlic uradnim opominom agitira za isto dr. Mačka. Pa mi kupim pehारे, refenjega mačka iz črna atlasa. Zvečer pokliče Miklavž — tisti dolgi financer se znojil pod težko mitro za dolgo, sivo brado — sodnika Ovišiča in ga vpraša: Ali kaj agitirate za dr. Mačka. — O, seveda! Saj je to nas vseh prva dolžnost! — No, vidiš pravi Miklavž, v nebesih smo tudi vsi za dr. Mačka! — Poseže v koš in izvleče tistega lepega atlasastega mačka.

Zdaj slavimo enoletni jubilej tistega političnih poljubov polnega ozračja.

Kdo se še čudi, da ne maram Miklavža? Eдино za-dostojenje, ki ga imam za običnico, je prvi dar svobode — glasno smen zarobantitit! O ti salamenski Stojadinovič!

počila, v kakšnem sosedstvu je spala: vrtna izba je v listju spal domači — izgnani sin, ki pa je bil hiepuseln, brez-poklicen in je bil — tat. Tudi to p eteklo noč je steno dimnik zvesel v podstrožo in pokatil kup oblek. Zdaj je razumela: sama se ne zna zgodati, ko se opazi! tat ino, p-katani — Ke ino atlas — stina.

Ubog! fant. Skoraj se ji je smilil. Uboza mati.

»Kdo pa je to, ki tako lepo poje?« je nekdo vprašala.

»Ta je tisti hudobni Stane, je raz-letili, študijca.«

»Mila mati, da poje ženski.«

»Čakaj!« — »Pa da boste lažljivi!« — »Vesem mi nekaj ostanek od včerajšnje večerje?« je rekla ostanica.

Pod kolibo ga je p-tila.

Strgen brez srajce kuzmet dole, kuh je lezel na lestvi iz svojega podstrožnega brioga. Od daleč je bil videti lepeza in vedreza obraza. Kakor onica je vnetih krožnik in izgnil že var let mu je tako no služkinji mati nečisto hrano kafti v nieno hišo ni smel stonit drugade, kakor če ga je mati sama poklicala.

Čudno, kako to, da takšna energična mati vzgoji otroke v takšne izprijenice — to ji ni šlo v glavo. Vprašanje se ji je raz-jasnilo šele tisto uro ko ji je zgovorna gos-podinja povedala »torijo svojega življenja. Mož jo je zapustil ko je imela na plečih vseh četrto otrok. Odšel je k svoji ljub-ci. V sedem letih letih odsotnosti ni pre-fela od njea niti ene pare. Kakor kobila se je mučila s svojimi otroki, hodila v tobačno tovarno Premalo časa ji je osta-valo za dom Druge tri otroke je vzgojila tega, ki je bil najmlajši, je imela najrajši, ker je bil najlepši, a tudi živ kakor hud-

»Natančno sem videla izza krompirja, go-spod sodnik, kako ga je kar s prsti nagreb-la. Takrat sem zavpila, če ga še nima do-voji. Potem pa sem v strahu, da bi me po-noči na samotni njivi ne napadla, še zakli-cala: Brat, ali jo vidiš?! To zato, gospod sodnik, da bi se me ustrašila, saj brata v resnici ni bilo. Le tako, da bi ona mislila, da je!«

Potem je Neža še na dolgo in široko raz-lagala legi obeh njiv, njihove in sosedine. Tudi pri tem sta se nasprotnici sprickali, kakor da se ne bi mogli zediniti na to, kako njivi res ležita. In ker sodniku še manj ni moglo biti jasno to na zemlji trdno ležeče dejstvo, imamo spet priliko računati na-prej o podsetorjenih stroških, ki bodo na-stali zaradi škode z dvema cajnama krom-pirja. Da bo pravičen na vse strani, si bo sodnik te dni ogledal legi njiv in mesta, kjer je Neža čepela v krompirju, sosedu pa ali grebla taj krompir, ali pa stresala nesnago iz čevljev. To bo tako zvani ogled na licu mesta. Tja bo šel sodnik z zapisni-karjem, prišla bosta zagovornika enih in dru-gih, pravači in tako naprej! Zaradi dveh cajn krompirja in Nežine nepopustljivosti, da je nekaj v temi natančno videla od da-leč, ko še bil pretem dnevu brez očal ne lo-či na papirju, ki si ga tišči pod nos.

Pa recite, da žilanka ne zna trdovratno sedeti na svoji lastni, čeprav jo ima v obliči! Pa da naš rod ne zna na debelo zapravljati svojo in skupno narodno last-nino zavoljo delčca svoje lastnine!

slednjo potrebo: — Dve steklenici silivovke bi mi pa le prodali? — Gospod, odkrito priznamo silivovko smo pa že popili. Saj ni se tako ne gnati, pa beremo v časopisih, kakšen strup da je alkohol in da naj ob-ist nekaj ukrene, da bi se toliko ne pilo. Mi pa, ostrašeni po vseh, kadar se ob-last za nas kaj poznamo, napemno vso moč in voljo: silivovka je srečno popita. —

Obupan vprašam: Kdaj vozit jutraj prvi vlak in Ljubljano? — Ob štirih! — Kolena se zašibe pod težo odgovora. Krčmar vidi moj obup, pa nadaljuje: Vlak bi vam tudi ne pripravil. Tako je prazen, da bi vas bilo strah! Ob sedmih pa vozi avtobus.

V avtobusu pa bo družbe več, kakor želite.

Ko prituil jutraj avtobus, je že prena-polnjen. Šofer gleda, kaj bi in sredi voza nepričakovano vstane z avtobusnega sede-ža postarana kmetica in pravi: Gospod, pa se vi tukaj vsedite; jaz pa se bom še kam zadaj stisnila. — To je pa lepo, Katra! reče šofer, meni pa ne gre v glavo ta čudna ljubeznost. Jajzarice so bistre ženske!

Avtobus poln. Zaprt. Okna potna, vonj nezmožen. Zato, mislim, tista Kapurjeva, da je težko zapisati besedico »smrad«, naj bi ne bila uzakojena. Nasprotno! Zapisati bi je bilo zlasti v avtobusih z debelimi črkami: Ne smrdite! Kakor tisto po go-stilnah: Ne preklinjaj! Ne pljuvaj po tleh! Ne govori nesposobno! Ali niso na hip vse te napake v našem narodu zahte že s sa-mimi napisi? —

Kakor je »Ko-čevski Slovenec« prepračan, da more ži-dovsko vprašanje rešiti samo krstna voda, tako verujem jaz, da bi napis »Ne smrdite!« odpravil to res težko stanje.

Prihajajo novi potniki. In to so čudeži vseh avtobusov: nikoli ne manjka prostora. Gneča, kakor jo zmorejo samo avtobu-si. Ustavljamo se, kjerkoli dvigajo roke in vsi dobe mesto. Cekarje, košare na ra-mena, meni mokro marelo celo na vrat, zraven pa se le ne vsede nihče. Spet sredi majhne vasice. Ustavimo. Desno cerkvica, levo farovž. Na hlevskih vratih frfojato poslednji listič lani tako vsemožečnega plakata. Z ob časa ga je že močno obdelal in tudi mežnarju je bilo že večkrat naro-čeno, naj nesnago postgra, da ne bo po-hušanja.

Vstopi župnik: Gneča se spostljivo stis-ne. Zaval se na še edini polprostor poleg mene; s peto me pritisne na kurje oko. Od bolečine se mi zmakne kar samo z je-zika: Oh, ti salamenski Stojadinovič! —

Kaj si druzega reči kakor to, kar je dovol-jeno! — Ljubljana se bliža. V avtobusu smrdi. In žilanka neče konkurirati!? Ne-katere ženske polnijo že drugo papirnato vrečko.

Končno mitnca. Trošarinci s zelenimi kapami: — Vsi, ki stojite po sredi, ven, tisto, ki imate kaj za trošarino, tudi ven, alo! — Potniki ubogajo. Tudi jajčarica Ka-tra gre in napoveduje: Dve vreči jabolk, 120 jajčkov, 2 kg suhih gob, štiri golob-čke. — Še kaj? — vprašuje mitničar. — Kaj ni dovolj? — odgovarja Katra.

Ko je zunaj končano, vtakne trošarinec glavo še pod vsako sedeč. Župnik se vljučno nagne, da omogoči vpogled, peta je spet na mojem kurjem očesu, nogo potegnem globoko pod sedeč. Nekaj začinka. — Kaj imate pa tukaj skrtače, gospod? — Jaz? Nič! — Kaj, nič? Kaj pa je to? — Izpod sedeža izvleče vrečo, v vreči se nekaj giblje in kokodajsa; od vreče se kadi in cedl. Zdaj je vsem jasno: kaj bi zalegal še tako velik napis »Ne smrdite!« Ali bi ne bilo pametno, da priredi Rdeči križ tečajne s plinski maskami v naših avtobusih, dokler jih tako nežno neguje prometna upra-vu?! Mož s zeleno kapo pa, ki nima s smradom nikakih ozrov, nadaljuje: Naj se hitro oglasi, čigavi so petelinčki!? Hitro, če ne bo kazni!

Ozrem se na Katro z očitajočim pogle-dom, češ, že vem, zakaj si mi odstopila mesto. Obraz njen je miren, poteze kakor v kamen vklesane. Napetost mučna. Kako se bo kriza rešila? — No, če so brez go-spodarja, potem so moj, izjavi zelena kapa in vleče z dvema prstoma vrečo previdno po tleh proti vratom. V trenutku, ko bi vreča mogla smukniti pri vratih na tla, reče Katra:

Oh, gospod, se že spomnim čigave so. Lazarski Franci je postalo slabo, pa je šla na Lavrci na vlak. Bom pa jaz plačala. Trošarinec škrtu, vse se smeje. Komu naj prepriše kazen? Kdo naj dokaže, da Ka-tra laže? Poskus tihotapstva je tu, doka-zov nikjer. O, če bi diplomati poznali jajčarico Katro, koliko vojska bi prepričili! —

Priteko raznašalci časopisov: Slovenski dom. Slovenski dom s prilogo

KIBISKA. Dva ribiča se srečata na ulici, pa pravi prvi, znan širokousta, drugemu: »Veš, večerjaj sem lovil ščuke, pa sem ujel takole veliko — in s palico narise na tla elipso v premeru dveh metrov.

»Pa zakaj rešev najprej oko« mu zlobno odvrne prijatelj.

V DANASNJIH CASIH

— Pomislil, Franca, naš stari gospod žup-nik... Ali še ne veš? —

— Kaj je z gospodom? Ali so umrli? —

— O ne, pomislil, postal so kanonik! —

— O, ti križi božji! Zdaj so še njega vzeli. Pa še tako starega povrhu. Kaj neki bo stroமாக delal pri kanonih?

PREVIDNOST

Kamničan se je vozil v Ljubljano, v bol-nico. Na vsaki postaji je skočil iz vlaka, da si kupi vozni listek do naslednje po-staje. Ko ga neki sopotnik vpraša, čemu to počete, mu odgovori: »Zdravnik mi je rekel, da imam strašno slabo srce in me lahko vsak čas zadene kap. Čemu bi potem plačeval vožnjo do Ljubljane, če me pa med potjo že lahko zadene kap!«

Fotoamaler

Ustanovitvene skale

imajo vgravirane razdalje, ki ločijo pred-mete od kamere. Pri kamerah starejšega in večjega tipa veljajo te razdalje od pred-meta do objektiv, pri novejših malih ka-merah z daljinomerom pa se čisto že lah-ko na oči prepičemo, da se razdalja, če bi jo merili od objekta, za nekoliko centi-metrov ne sklada z vgravirano številko. Stvar je v tem; da se pri teh kamerah številke nanašajo večinoma na razdaljo med predmetom in zadnjo steno kamere oziroma silivno ploskvijo. Tako nastanejo lahko nevelike razlike, ki pa utegnejo pri ustanovitvi na predmete, ki se jim moremo s kamero brez dodatne leče še približati imeti precejšnjo ulogo. Potem se lahko čudimo, da je predmet neoster, čeprav smo z merilom točno izmerili njegovo razdaljo — od objektiv. Poskus z medilco v silivni ploskvi nas pouči, da-li ni tudi za našo kamero računati predmetno daljavo do zadnje stene in ne do objektiv.

Za božični čas

si zapomnimo morda to, da je mogoče pri-žgane čarovne magnezijeve svečice sne-mati z močno občutljivim pankromatskim tvorilom in z zaslonko 4,5 x 1/10 do 1/25 sekunde, nadane sveče pa zahtevajo pri isti zaslonki osvetlitve 10 do 15 sekund. Za snameanje z bliščicami dobimo podatke za zaslonke in oddaljenosti svetila iz tabel, ki so jim priložene.

Preprosto metodo za „plastične“ fotografije

ki učinkujejo kot nekakšni reliefi, opisuje zadnja letošnja številka »Foto-Beobachter-jac«, znane revije za širše kroge amaterjev, ki jo izdaja založka Knapp v Halleju in je menda edina izmed nemških fotografskih revij, ki ji nove razmere niti po obliki niti po vsebinskem bogastvu niso prizadiale. Kakor v vsaki prejšnji številki, je tudi v tej premnogo koristnih nasvetov in po-učnih slik za vsakega amaterja.

Po metodi, ki smo jo omenili, se nega-tiv in njegov diapozitiv istočasno povečata. Položimo ju plast na plast v povečalnik, a tako, da se konture posnetih predmetov ne krijejo popolnoma. V povečalnik do-bimo konture potem kot svetle, na drugi strani pa kot temne črte, kar daje vtis reliefa. Seveda ne smeta biti niti negativ niti dia-po-zitiv preveč krita ali pa trda, temveč lepo prozorna, drugače bi morali povečavo vse predolgo osvetljevati. Idealno bi bilo, če se obe gradaciji tako dopolnjujeta, da slika popolnoma izgine, če pogledamo nega-tiv in diapozitiv ob popolnem kritju kon-tur proti luči.

V ostalem bi omenili, da se da ta me-toda, če se konture krijejo, uporabiti še za razne druge namene. Preveč kontrasten negativ, ki bi ga ne mogli podati harmo-nično na noben, še tako mehak povečevalni papir, obvladamo na ta način, da izdelamo po njem ne prehud krit, kolikor se da meh-ak diapozitiv in ju potem istočasno pove-čavamo. S primernimi negativni dobimo ta-ko v povečavi tudi učinke, ki spominjajo na danes precej priljubljeno tehniko »high key«. Tako jo posnemamo celo zaneslji-veje nego po drugi, bolj praktični me-todi, po kateri negativ, ko smo ga pri-merno razvili, za kratek čas izpostavimo usmerjeni beli svetlobi ali za uporabljeno tvorilo aktivni svetlobi temnične svetilke. V tem primeru se pod razvito plastjo nega-tivna razvije druga plast, ki je v bistvu nje diapozitiv.

Fotoklub Ljubljana: V torek silivovna kritika, v četrtek ob 6. seja odbora Osred-nje silivovne zbirke. Opozarjamo članstvo na to, da se razen v torek vsi večeri tega tedna uporabijo za povečavanje slik za mapo mesta Ljubljane. Avtorji, ki so dali svoje negativne na razpolago naj bi bili pri-tem povečavanju navzoči. — Prijave za za-četniški tečaj se sprejemajo še ta teden.

ček. Ni se hotel učiti, ne delati, samo po-telepal se je po cestah. Če bi bila ona doma ali če bi bil vsaj mož pri njej, bi ga že ustrašivali, tako pa se je — izpridil. Dru-god ni kradel, toda doma je od časa do časa odnesel od hiše vse, kar je bilo kaj vreden.

»Pa saj jo ta star jsi gospod, ki je tako dobrotljiv in tako ljubezno z vsemi, vaš mož, ne?«

»Se eda potem ko je začutil, da postaja nadušljiv, se je povrnil. Zdaj sva si zgra-dila tudi tole hišico. Priden je zdaj: vse do popoldneja par mi prinese.«

»Kaj ta lepi mladi, elegantni gospod je tisti ki je zadnjič tako beoansko razcapan prišel iz kolibe?« se je začudila, ko je prišel neki dan v kuhinjo Z bellim, svilenim šalcom je bil prav gizačinski — zdelo se ji je celo — da je imel našminkane obrvi.

Tudi tukaj se ji je dopadlo: toliko raz-ličnih obrazov je videla: Bosance, Mace-donce cigane in celo ciganke so prišle. Za pet dinarjev so dobivali skupna ležišča v vseh mozoških luknjah. Skoraj vsako jutro je videla stražnika, ki je prihajal ali od-hajal.

Zbolela je za hrupo.

Ko je občepela zjutraj v kotu na stolu in je vrtila gospodinjo s trga domov, jo je nahrulila: »Kaj pa še vedno delate doma? Če vam je res kaj, ležite, ni pa treba ko kura čepeti po stolah. Pojdite v bolnico, ali pa se izgubite na cesto, kdo vas bo gledal takole!«

Široko je pogledala in vstala: iz oči se se ji vdirje solze. Odhitela je na cesto. Kakor najboljša injekcija je pomagala gospodi-njina surovost, še tisto uro je bila zdrava.

Jutri bo na vrsti Iran

V tem kotu Azije se križata črti ruske in nemške ekspanzije

Reza-kan vstopa na teheranskem kolodvoru v svoj vagon

Pred dnevi smo brali, da Rusija zbira na iransko-afganistanski meji večje količine četa. Kar se zdi trenutno važno za angleško časopisje, ni toliko finska tragedija, temveč bodočnost Rusije. Do kam pojdejo Rusi? Kakšen je namen njihovih skrivnostnih manevrov? Katera bo njihova prihodnja operacija, ko pospravijo Finsko? Brzjavka iz Amsterdama, ki je povzročila precej robitosti v Londonu, potrjuje, da Rusija koncentriira svoje čete na iransko-afganistanski meji. Gre torej za rdečo nevarnost v angleški Indiji, o kateri se že dolgo govori. Še najbolj nemiren in skeptičen je »E. enine Standard«, ki vprašuje: »Potem ko je zaprl Baltik in z okupacijo Petsama tudi Arktični ocean — kaj bo zdaj novega podvelz ruski generalisimus?«

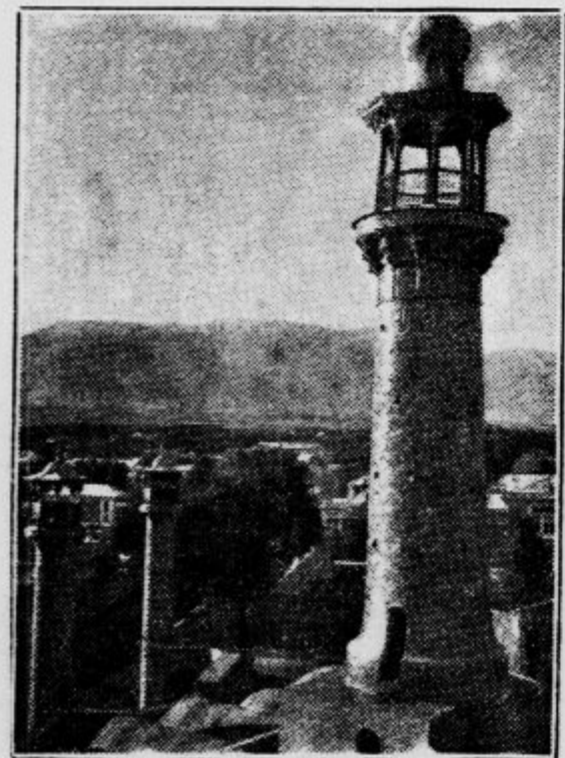
Okrog Irana

Ze pred svetovno vojno sta se carska Rusija in Anglija prepirali zaradi te takrat šibke države. Obe sta hoteli imeti nanjo večji politični in gospodarski vpliv. Kakšen interes ima danes Rusija na tem prostranem ozemlju? Ne pozrešim mnogo, če trdim, da hoče doseči predvsem Indijski ocean, nato pa stisniti obroč britanskega indijskega imperija. Dovolj je še drugih zamotanih okoliščin, a ker nimam namena, politizirati, hočem opisati deželo, predvsem njen ustroj, neno kulturo-gospodarstvo v preteklosti in sedanjosti.

Iran — nekoč močočna Perzija, država silnega Kserksa in Darija, katere meje so segale do Evrope in daleč na druge strani takrat poznane sveta, je v presledkih v tisočletih skorodna popolnoma propadla. Samovoljne in nesposobne dinastije, korupcije, slabo gospodarstvo in izrabljanje oblastnikov, predvsem pa brezbriznost naroda so pripomogli k uničenju. Po svetovni vojni je bila dežela brez reda in discipline. Razna plemena so se vojskovala med seboj, plenila in uničevala se to, kar je ostalo čvrtega. Angleži so se vedno bolj vrnili v državo brez gospodarja in voditelja.

Riza-kan

Takrat je ko v legendi zrasel iz tal kot nekakšno božanstvo odrešenik in vodja naroda. Komandant kosaške brigade, Riza-kan, človek, poln moči in energije, je z drznim dejanjem prevzel v svoje roke vso državno oblast. Brez milosti je postopal proti tujim propagandistom, proti separatistom, in s pomočjo tistih, ki so se za-

Pogled na Teheran

vedali, da je le v slepi moč, je napravil red in mir. Prenehalo je banditstvo — prenehalo je medsebojno klanje in prenehalo je skorodna preseljevanje plemen, ki jih je prisilili, da so se ustallila v svojih pokrajinah in jih začela obdelovati in ljubiti. Anglija, ki je že upala, da dobi nov mandat, je morala odpoklicati svoje čete ter priznati neodvisnost perzijske države.

Ko se je novemu vladarju posrečilo, z izredno energijo vzpostaviti red in zavarovali državne meje s močno in moderno organizirano vojsko, se je takoj lotil notranje ureditve, kar ni bila najlažja naloga. Ko gobe po dežju so začele šole rasti iz tal, predvsem na podeželju med nomadskim ljudstvom. Celo stari analifabeti so jih obiskovali — v zadnjem šolskem letu jih je bilo okrog dve sto tisoč. V glavnem mestu Teheran zdaj dokončuje vseučilišče, impozantna stavba, vsemu Orientu za vzgled. Tudi v stavbi tehniki je napravljen ogromen napredek. Ogromne, luksuzne stavbe krasijo glavno mesto pa druga večja in manjša mesta Irana. Kapitalisti in banke tekmujejo med seboj v napredku stavbene stroke.

Iranska železnica

Država sama je vložila ogromne kapitalne v javna dela. Vzemimo za primer železniško omrežje. Kjer so prej romale nepregledne verige karavan počasnih in nesigurnih velblodov, tečejo danes moderne železniške proge. Predvidena je bila prekoiranska železnica od pristanišča Bender-Saha ob Kaspijskem morju do Bender Sahpura

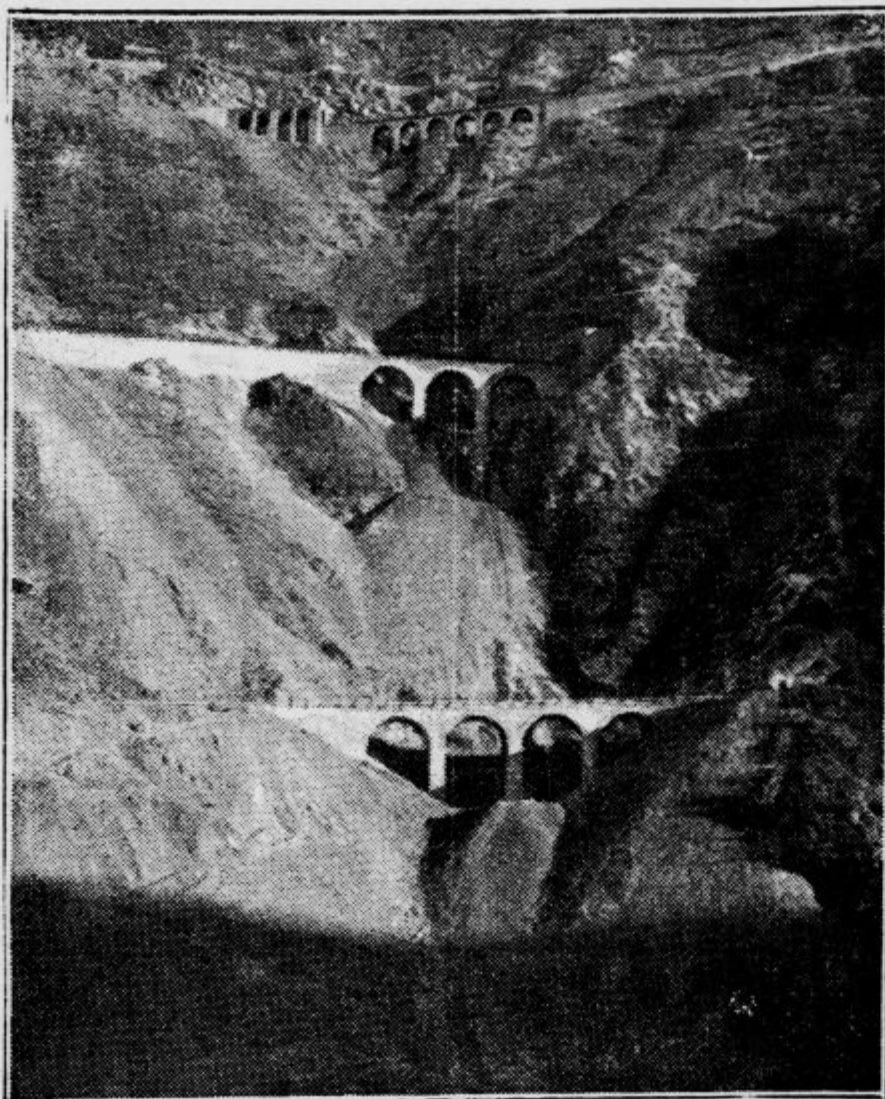
Tovarne, rudniki in ženske

Tekstilna stroka je tako napredovala, da njeni proizvodi popolnoma krijejo domačo uporabo in se je povsem osamosvojila. Ker ima dežela dovolj surovin, se je naglo začela razvijati tudi vsaka druga industrijska panoga. Dvigajo se nove tovarne cementa, do deset sladkornih tovarn krije polovico notranje uporabe, velike livarne kovin, rudokopi, tovarne za predelavo olja in druge manjše, tipično orientalske domače industrije (izdelava perzijskih preprog!) pripomorejo k splošnemu blagostanju. Rudarstvo je sicer še v povojih, čeprav je dežela bogata bakra, železa, niklja, premoga in nafte. A tudi za te se vlada začela zanimati in ima v načrtu velikopotezen izvoz teh surovin, kar bi njeni blažajni prineslo lepe denarje. Ker sedanja vlada ne pozna korupcije in nepoštenih spekulacij, ji je zagotovljena bodočnost, in kakor ste razvideli iz opisa, ima dežela vse možnosti razvoja. Najvažnejše pa je dejstvo, da je narod prežet z idejo edinstva in pripravljen, žrtvovati se za domovino in vladarja.

Skorodna bi bila pozabili omeniti največji preobrat v deželi: revolucionarni preokret v ženskem svetu. Konec je zdaj starih islamskih teorij konec množičnega, haremov, sladke hubezni in opojnih orientalskih nočeh, v katerih je bil možki kralj, a ženska sužnja. Zena se je osamosvojila, eman-

ob Perzijskem zalivu. Ta drzni, skoroda neizvedljivi načrt je bil v inoemstvu sprejet zelo skeptično, da, vladalo je celo prepričanje, da do izgraditve ne bo nikdar prišlo. A danes? Ne več načrti, gotova dejstva govori o žilavosti tega naroda.

Po letih vztrajnega in poztvovalega dela skozi žareče pušcave, neprodne pra-

Serpentine in tuneli na transiranski progi

gozdove, preko 2500 m visokih gorskih prelazov se je dokončalo to ogromno podjetje. Kot narodni spomenik stoji tu 1500 km normalnotirne proge, okrog 100 železniških postaj in poslopj, 4650 mostov veže preko deročih rek strmoglavce, 230 tunelov, izviranih v srce granitnih velikano, povečuje pomen te železnice. A ni to še največji čudež, temveč je za Iran bolj važno dejstvo, da je bilo to ogromno delo napravljeno z lastnimi denarnimi sredstvi, brez zunanega dolga. Tudi delavska moč je bila do 90 odstotkov domača. Med tujci je bilo dovolj naših ljudi, posebno še Slovencev, ki so v deželi ostali na glasu vestnih, neizčrpnih delavcev. A prepričan sem, da ni to zadnja prog, ki se je gradila. V zgodnjem času bodo dokončane proge v sredino Irana, kjer so velika ležišča kovin, potem v Mešked, romarsko mesto, pa Tabris, od katerega se bo proga združila s turško železnico in se na ta način priključila avtomatično na evropsko železniško prekontinentalno omrežje.

Ceste, morje in nebo

A ne samo za železniško omrežje, temveč tudi za lepe, široke ceste skrbi država. Tam, kjer so nekad preko nepreglednih pustinj tekle ozke karavanske poti, ali pa v temnih pragozdih, kjer so se težko poznali sledovi človeških stopinj, se danes ponašajo moderne, asfaltirane ceste, ki omogočajo vsak motoriziran promet. V razmeroma kratkem času je bilo popravljenih ali na novo zgrajenih 25 000 km cest, ki za sedaj zadostujejo potrebam. Tudi kar se morskega prometa tiče, je Iran zelo napredoval. Seveda bo v tej panogi potrebno še mnogo truda in investicij. V zračnem prometu se spornim, da sem se iz Basrada v Teheran peljal z avionom, ki je bil last Iranske nacionalne zrakoplovne družbe. Tudi v tem pogledu se dela za samosvojitev.

Ko sem se vozil z motornim kolesom ruskega proizvalca po širnih planjavah dežele, sem imel priliko, videti velika kanalizacijska dela. Dežela je pretežno agrarna. Vlada posveča veliko pozornost kmetijstvu, a prednost daje tistim pridelkom, ki se dajo laže plasirati na svetovnem trgu. Razen kmetijstva cvete industrija.

cipirala v evropskem pojmovanju, doživela je svobodo z istim hrepenenjem in strastjo, kakor je prej prenašala suženjstvo. Toda ženska ostane vedno ženska, naj bo bela, rjava ali črna: če ji ponudiš prst, zagradi celo roko. Tako je tudi tu z možkim korakom posegla v javno življenje.

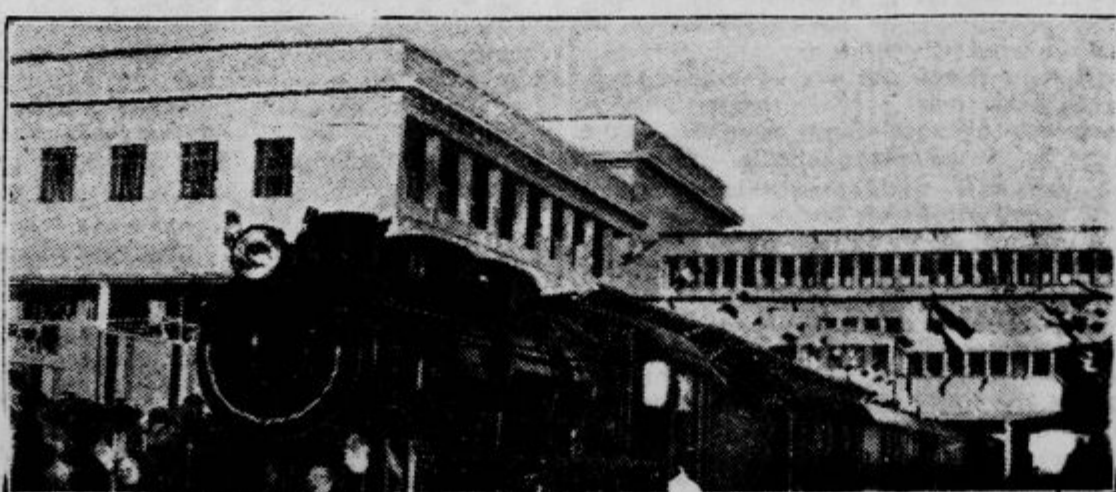
Pogled v Teheran

Prepotoval sem to divno deželo, skozi neskončne pustinje, preko razsežne stepe v polnem c. e. t. u. posejane z nešteto črnimi čredami ovac, skozi temne, divje pragozde, prepotoval gorovja, polna romantike in vračolomnih prepadov in tudi desel v Teheran. Glavno mesto Irana, obdano od venca v nebo segajočih granitnih velikano, katerih glave pokliva snežna odeja, na nji pa se odbijajo skoro navpični sončni žarki, ki odsevajo vse mogoče barve na razgreti asfalt širokih bulvarov prostornih ulic moderne prest. inice. ... Nepopisno življenje se razvija na ogromnih trgih s krasnimi nasadi in vodometi. Ponoči se dozdeva človeku da dežela hajno stisne in ena noč pri vsej oni luči, onem krasu, onem nglem r. t. u. življenja med Iranci, Afganistanci, Indijci, Malajci, Grki, Turki, Rusi, Arabci, Armenci, Angleži in drugimi narodnostmi. Da se celo židje imajo tu mir pred rasno politiko.

Neumorno rase procvit dežele, do ulicah stonajo čete modernih opremljenih vojkov z avtomobilnega lica in levjega srca. Vroči asfalt elastično valovi pod težo ozeromnih tankov, ki hitijo na meje v obrambo domovine, v pomoč n. e. m. u. ki se ustvaril ta novi raj in ki dan in noč misli na blešcor svoje dežele in svojega ljudstva — šah Irana.

Stane Konjedic.

Kupon za brezplačno
"Minuto pomenka"
št. 12

Ko je prvi vlak privozil na teheranski kolodvor

Galerija osebnosti naših dni

Maršal Mannerheim

Pozornost vsega sveta je osredotočena na krvavo tragedijo, ki se odigrava ob najvzhodnejšem koncu Baltika. Majhen, mlajubjen narod, ki mu je usoda namenila težko poslanstvo, da pred vrati sovjetske Rusije pomaga vzdržati bariero proti vdoru boljševizma v Evropo, se je po dolgotrajni, obupni borbi za zeleno mizo na lepem znašel pod bombardmanom nesorazmerne premoči.

V teh osebnih dneh bo čitatelje gotovo zanimala osebnost moža, ki mu je zaupana obramba finske republike. O vrhovnem poveljniku finske armade, maršalu Gustavu Mannerheimu, pravijo, da ga dičijo vse izbrane lastnosti pravega severnjaka. Zanimivo je, da ta veliki Fince ni finskega porekla, temveč izhaja iz neke ugledne švedske plemenitaške rodbine. Ko je bila Finska še sestavni del carske Rusije, je vsto-

pil v rusko armado. Kot mlad oficir se je udeležil rusko-japonske vojne in naglo napredoval. Leta 1913. je bil v Varšavi že poveljnik brigade, v teku svetovne vojne pa je kmalu postal poveljnik armadnega zbora. Izbruh boljševiške revolucije je preokrenil smer njegovega življenja. Revolucija ga je zatekla na rumunski fronti, od koder se je takoj vrnil v svojo domovino, kakor hitro so se začeli nemiri. Takrat je Nemčija poslala na Finsko celo divizijo vojakov pod poveljstvom generala von der Goltza, češ, da hoče Fince pomagati v osvobodilni borbi, ki so jo začeli, kakor hitro je začelo staro carstvo razpadati, v resnici pa si je Nemčija hotela s to intervencijo le zagotoviti nekatere strateške postojanke in odločilni vpliv v bodoči novi državi.

General Mannerheim je sprevidel te načrte in je naglo zbral močan kader dobrovoljcev, ki so s pomočjo antantnih čet Finsko izvojevali Fincem. Dne 4. decembra 1917 je začasna vlada proglasila neodvisnost finskega naroda. Toda ruska rdeča armada je prodrla, v Finski sami so boljševiki razvili živahno revolucionarno propagando. Vlada je že začela omahovati in razmišljati o predaji. Takrat je general Mannerheim v sporazumu z višjimi oficirji prešel z dobrovoljskimi oddelki v ofenzivo in napad rdeče armade odbil. Rdeča vojska, ki ji je poveljeval Trocki, je bila takrat že zavzela Helsinke, a Mannerheim jo je v znameniti bitki pri Tamperu, ki je trajala od 15. marca do 5. aprila 1918, premagal in pregnal. S to bitko se je samostojnost Finske šele prav začela.

Po enodušni volji naroda je general Mannerheim prevzel vodstvo državnega krmila. Ko je prevzel oblast, je rekel: »Jaz bom vladar, jaz nikoli ne bom diktator.« — Ko je spet zavladal mir in red, je general Mannerheim sam od sebe odložil oblast. Takrat so mu svečano nadel naslov maršala. Za Fince je maršal Mannerheim pater patriae.

Mr. Joseph Kennedy

Združene države ameriške so pošiljale v London vedno najboljše moči iz svojega diplomatskega kadra. To je kaj razumljivo. London je edino glavno mesto in Anglija edina država v Evropi, proti kateri je Amerika odzdržala nekakšen čut manjvrčnosti.

Ko je predsednik Roosevelt izbral za poslanika v Londonu svojega prijatelja »Joe« Kennedyja, moža, ki je pri svoji izvolitvi imel milijon dolarjev premoženja, obenem pa tudi moža, ki je v svoji mladosti prodajal grah in časopise po ulicah New Yorka, so politični krogi v Washingtonu na poseben način sprejeli to vest. Res je, da je minilo že mnogo časa, odkar je Kennedy prodajal po ulicah časopise in grah.

Pot podjetnega Kennedyja se je hitro dvigala in v par vrsticah jo moremo opisati. Mister Kennedy je bil:

- 18 mesecev: bančni sodnik;
- 36 mesecev: bančni predsednik;
- 20 mesecev: direktor nekaterih ladjedelnic družbe »Bethlehem Corporation«;
- 33 mesecev: predsednik računskih uradov vseh kin podjetij v Ameriki;
- 5 mesecev: predsednik »Keith-Albee-Orpheum«;
- 6 tednov: posebni svetnik pri »First National Pictures«;
- 3 mesece: reorganizator družbe »Radio Corporations« (R. B. A.);
- 2 meseca in pol: posebni svetnik družbe »Paramount Pictures«;
- 14 mesecev in pol: predsednik zavovalne komisije in borze.

Kakor vidimo, je bil poslanik Kennedy marsikaj in precej opravka je imel s filmom. Prodajati grah je vse nekaj drugega, kakor voditi veliko filmsko družbo. Toda s socialnega vidika je popolnoma vseeno, ali prodajajo grah in piščance ali pa filme in električno energijo.

Pripomniti je še treba, da je bil Kennedy vedno odkrit in da je vsakemu povedal resnico v obraz. Tudi na dvoru v Londonu se Kennedy ni spremenil.

Vse je kazalo, da Roosevelt ni imel srečne roke pri izbiri in da je poverjena mu naloga za b. v. s. prodajalca graha vsekar nrežetka.

Zrodilo pa se je ravno nasprotno. Cim je Kennedy dospel v London, je takoj pridobil vse simpatije angleške družbe. Tako je v najkrajšem času postal ljubljenec Anglije in sam kralj Jurij VI. ga intimo imenuje Joe.

Pridati moramo, da je tudi on takol prihodbu vzbudil oteško kraljestvo. Možno je, da je bil ljublj. Anglijo. Še preden je prišel tja. Kmalu po svoji naselitvi v novem kraju ji je izkazal vse svoje simpatije. Je oče deveterih otrok, kar je razvidno iz mnogih slik, kjer je vedno cela družina enajstih oseb, ki se vedno kdo ve zakaj smejejo. Njegova žena je še mlada. Dva sinova sta študirala ekonomijo in trgovino v Ameriki; toda angleški poslanik ju je brž poklical v Anglijo ter ju vpisal v ekonomsko in trgovsko šolo v Londonu, da dokončata svoje študije v angleškem jeziku. Njegovi hčerki Rose in Kathleen sta bili, cim sta dospeli predpisano starost, predstavljene na dvoru in znano je, da je velika želja vseh ameriških delet, biti enkrat v svojem življenju predstavljena angleškemu kralju in kraljici.

Kennedy je bil vpisan kot »po poklicu kapitalist, po inklinaciji liberalac in sentimentalac po naravi«. Mož dela večših do 16 ur dnevno, in čeprav šteje 49 let, plava kot prvak, bliskovito jaha konja in večkrat pregalopira London.

Navadno se izraza energično in včasih zelo poljudno. Seveda bi bil veleposlanik Kennedy, v časih ko je kraljica Viktorija prisilila lorda Derbyja, najvišjo osebnost angleške aristokracije, ki je imel putiko, da ni smel po tedanjih dvorski etiketi sest, skandaliziral celo Anglijo. Toda danes angleški kralj imenuje b. v. s. prodajalca graha in kolporterja Joe in visoka angleška družba vidi njegov prostaški govor samo ekspresiven in slikovit.

Večkrat se je tudi zgodilo, da je Rooseveltov prijatelj in ljubljenec kralja Jurija VI. s svojimi izbranimi izrazi tako

»poslali najvišje dvorjanke, da so na mah pozabili svojo visoko službo.

Pred časom je dejal: »Ne vem, kje bomo končali, če bomo nadaljevali po začetni poti. Vsi vedo, da je ladja polna ušič.« Drugič, ko ga je neki novinar vprašal, ali bi dovolil, imenovati se ekselencija, je odgovoril: »Nimam navade. To se mi zdi čudno. Prav tako s kratkimi hlačami. O kratkih hlačah se bom izjavil takrat, ko bo potrebno. Medtem ne nasedajte bombastičnim vestem.« V Ameriki pa je nekemu drugemu novinarju, ki ga je vprašal, ali bi oblekel kratke svilene hlače odvrnil: »O ne! Sluga mister Kennedy jih ne bo nosil.«

Nedolgo temu se je njujorski časopis »Daily Mirror« pretrdo izrazil o veliki zaskrbljenosti dela ameriškega prebivalstva zaradi njegovega imenovanja: »On je vse prej, kakor diplomat. Kakšna irska rasa je to? Diplomatski poklic ne odpušča tistemu, ki hoče doseči pravico s tem, da govori vedno golo resnico. Angleži so bili leta nedosegljivi umetniki diplomacije. Za London je bil potreben poklicen diplomat, trezen in hladen, ki bi mislil samo ameriško za Američane in ne bi predstavljal Ameriko kot rešiteljico ali bolniško strelnico.«

Čudno je to, da je bil avtor teh vrstic Anglež: novinar Boake Carter. Razumljivo, da je ta Anglež že del časa živel v Ameriki! Če bi bil na tostran Atlantskega oceana, bi bil gotovo pisal drugič. Pripomniti je treba, da je vsa zaskrbljenost ameriške publike, ki je nastopila za časa imenovanja poslanika Kennedyja v Londonu, zaradi njegovega »neoilkanega« vedenja, karj kmalu minila. Zlonamerni članek »Daily Mirrora« je bil samo pozen odmev.

Danes se v Ameriki priznava, da nekoliko grobe navade »Joe« niso bile v n. p. o. za častno izvrševanje novega poklica. »Joe« je postal popularen tako v Ameriki, kakor v Angliji. Toda vročki te dvojne popularnosti so kaj različni. V Angliji je popularen, ker je skoraj preveč znan anglež, tako, da se govori, da je prej angleški poslanik pri Rooseveltu kakor pa poslanik Amerike v prestolnici Velike Britanije. V Ameriki pa je popularen zato, ker si je osvojil Anglijo, čeprav je ostal »yankeec«, pravi stoođstotni »yankeec«. — Američani so na to še posebno ponosni.

NA MITNICE

Mitničar pregleduje na ljubljanskem kolodvoru trgovskemu potniku vsik kovčev vzorcev. Potnik se prijazno smehlja. Mitničar:

»Cemu se smejete?«
Potnik: »Ker ste vi edini človek, ki se zanima za moje vzorce!«

DOBRE DUSNI FASTIK

Vojni kurat pridga svojim vojakom:
— Pobočajte se! Kaj naj rečem Bogu, ko me bo vprašal, kje da so ovce, ki mi jih je izročil v varstvo, drugega, ko to:
— Moti se, o Gospod, nisem pasel ovac, pasel sem samo — svinje, mmm

SPORT

Nogomet za zeleno mizo

SNZ je organizirana

Včeraj so bili v Ljubljani, Mariboru in Celju ustanovni občni zbori novih nogometnih združenj v Sloveniji

Ljubljana, 10. decembra

SNZ, naša prva samostojna sportna zveza v duhu nove ureditve sporta v državi, je danes storila korak dalje za svojo notranjo ureditev. Kakor je bilo sklenjeno na ustanovnem občnem zboru, so bili danes v vseh štirih bodočih sedežih podzvez ustanovni občni zbori novih nogometnih združenj, ki so povsod potekali v znamenju dobre volje in trdnih sklepov, da bodo slovenski nogometaši odsej še bolj strnili svoje vrste, klubi v svojih okoliših pa še z večjim članom prišli za delo. Najbolj razgiban je bil občni zbor nove mariborske podzveze, v Ljubljani pa se je opazilo, da razen ljubljanskih klubov na občni zbor z edino izjemo niso poslali svojih zastopnikov od nikoder z dežele, kar vsekakor kot uvod v novi čas našega nogometa ni najbolj dobro znamenje. V ostalem pa je treba še počakati, da se bo izvedelo, kaj je prav za prav krivo, da na tem občnem zboru v Ljubljani ni bila zastopana niti polovica včlanjenih klubov. — O poteku posameznih občnih zborov imamo naslednja poročila:

Z občnega zbora v Ljubljani

Za predsednika je bil izvoljen Aleksander Friedrich (Reka)

Po sklepu ustanovnega občnega zbora SNZ je bil danes kakor v ostalih sedežih, bodočih podzvez tudi v Ljubljani ustanovni občni zbor Ljubljanske nogometne podzveze, in sicer v poslovnih prostorih SNZ v Beethovnovi ulici.

Občni zbor je z običajno potrebno zamudno otvoril delegat SNZ podpredsednik dr. Mirko Kuhelj, ki je uvodoma pozdravil zbrane delegate, nato pa je bil takoj izvoljen verifikacijski odbor, ki je v kratkem opravil svoje delo. Na občnem zboru je bilo izmed 26 klubov, ki spadajo v območje nove Ljubljanske nogometne podzveze, zastopanih vsega 12 klubov, med njimi od izvenljubljanskih samo SK Virtus iz Duplice. Značilno je, da na občni zbor torej ni pošlo delegatov 14 klubov te podzveze, med njimi predvsem močni klubi z Jesenic in iz Kranja, iz česar se mora sklepati, da tem klubom bodisi ni za čim tesneje delovanje v okviru nove nogometne organizacije ali pa so za svojo odsotnost na tem važnem zborovanju imeli posebne razloge, o katerih bo morda še treba spregovoriti.

Takoj nato je predsedujoči odredil volitve izvršilnega odbora, pri katerih so bili po kratki razpravi, v katero je posegel v imenu svojega kluba, ki v predlagani listi ni bil zastopan, samo delegat SK Grafike, slednjič soglasno izvoljeni:

za predsednika Aleksander Friedrich (Reka), za podpredsednika Mirko Tozon (Ljubljana), za tajnika Fran Zorko (Mars), za blagajnika Stane Vojška (Jadran), za poudarjalnega kapetana Jože Skrajina (Hermes) ter za odbornike Ciril Trtnik (Mroste), Ciril Fain (Svoboda), Ernst Petrič (Mladika) in Jože Kvepeč (Slavija).

Ker novo izvoljenih vodilnih funkcionarjev na občnem zboru ni bilo, je zborovanje tudi dalje vodil delegat zveze dr. Kuhelj, ki je po končanih volitvah prešel na naslednjo točko dnevnega reda — na proračun. Občnemu zboru je bil predložen samo pregled izdatkov v višini 26.800 din. glede katerega so delegati na predlog g. Ceka (Ljubljana) sklenili naj se SNZ zaprosi, da pri ureditvi svojega finančnega poslovanja, ki je v tesni zvezi s financami včlanjenih podzvez, po možnosti spremeni in najde kritične za proračun podzveze v odobrenem znesku.

Pri slučajnostih je bilo nato na predlog delegata SK Ljubljane g. Ceka sklenjeno v zvezi z zahtevno zastopnika Grafike, da bi moral ta klub vsekakor biti zastopan v podzveznem odboru, naj se upravni odbor SNZ zaprosi, da spremeni določbe § 8 pravih za podzveze, tako da bo za podzveze z nad 25 klubov namesto 4 določeni 8 odborniških mest. V nadaljnjem se je razpravljalo še o bodočem prvenstvenem tekmovanju, glede katerega so bile sprejete nekatere pobude posameznih klubov, dokončnih sklepov pa občni zbor ni mogel sprejeti, ker je nova razdelitev klubov v glavne odvisna od tega, kako bo sestavljena nova slovenska nogometna liga. V zvezi s tem pa je bila vendar sprožena misel, naj bi se male skupine včlanjenih klubov na Gorenjskem združile v večjo skupino, ker bi tako imela močveča priložnosti za tekmovanje. H kraju se je govorilo še o potrebi organiziranja reprezentativnih tekem med posameznimi podzvezami, nazadnje pa poudarila nujna potreba, da mora novo ustanovljena nogometna podzveza takoj začeti poslovati.

Občni zbor je potekel v najlepši slogi in je trajal vsega eno uro.

Na občnem zboru v Mariboru

Za predsednika je bil izvoljen mr. Maver (ISSK Maribor)

Maribor, 10. decembra

S sklepom ustanovnega občnega zbora Slovenske nogometne zveze, ki je bil dne 26. novembra t. l. v Ljubljani in na katerem so sklenili ustanovitev mariborske nogometne podzveze, je krenil mariborski sport, oziroma sportni pokret na naši severni meji na nova pota, ki bodo gotovo prinesla napredek in uspehe. Danes je bila ustanovljena mariborska nogometna podzveza, sicer ne v tem obsegu, kakor so si obetajo sportni diplomati ob naši severni meji z ustanovitvijo mariborske nogometne podzveze potreben razmah za močan in uspešen napredek. In tako je končno prišlo do ustanovnega občnega zbora mariborske nogometne podzveze, ki je bil danes dopoldne v prostorih Kino kavarna. Za današnje zborovanje je vladalo v vseh sportnih kmetih izredno veliko zanimanje in so bili zborovalni prostori nabitni s številnimi delegati ter sportniki, ki jim je prišlo usoda slovenskega sporta ob severni meji.

Ustanovni občni zbor mariborske nogometne podzveze je otvoril predsednik Slovenske nogometne zveze g. dr. Kosti, ki je uvodoma pozdravil delegate posameznih klubov ter analiziral na nastalo delovno naj pokažejo svojo zrelost s tem, da se

naval proračun MNP, ki določa 8.900 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Pri debati, v katero so posegli gg. dr. Kosti, Fišer in Jelenko iz Guštanja, so poudarili, da ima Mariborska nogometna podzveza svoje specialne naloge in potrebe, ki jim bo treba v polni meri ustreči. Pri slučajnostih je pozdravil ustanovni občni zbor tajnik Olimpijskega odbora g. Bergant, ki je v imenu predsednika g. ravateljja Krejčija poudaril, naj novi odbor dela v procvit slovenskega sporta ob severni meji ter naj pri svojem delu odloži vse osebne, privatne in klubске zadeve. G. Fišer se je zavzel zato, da dobi MNP čim več podpore, materialne in moralne s strani Slovenske nogometne zveze v Ljubljani, da bo mariborska nogometna podzveza, ustrežala specialnim nalogam ob naši meji. To misel so poudarjali tudi drugi govorniki, zlasti g. Jelenko iz Guštanja, ki je apeliral na predsednika Slovenske nogometne zveze g. dr. Kosti, naj kot sin severne meje tudi gleda in podpira stremljenja in borbe slovenskega sportnika na naši severni meji.

Zatem se je vršila še razprava glede načrta ustanovitve vrhovne slovenske sportne zveze. G. dr. Kosti je navzočnim obrazložil, da so zadevna pripravljena dela v teku in da bo v kratkem informativen sestanek vseh slovenskih sportnih klubov, na katerem se bo podrobno razpravljalo o ustanovitvi slovenske vrhovne sportne zveze. Občni zbor je trajal približno dve uri.

Občni zbor v Celju

Predsednik celjske podzveze je Štokelj (SK Celje)

Celje, 10. decembra

V gostilni »Pri turški mački« v Celju je bil danes od 10.15 do 13.30 ustanovni občni zbor celjske nogometne podzveze. Občnega zbora, ki ga je vodil delegat Slovenske nogometne zveze g. Martelanec iz Ljubljane, so se udeležili zastopniki Atletikov, SK Boruta, SK Celja, SK Hrastnika, SK Jugoslavije, SK Laškega, SK Olimpa in SK Štor. Manjkali so zastopniki SK Radet. SK Krškega in SK Brežic.

Po poročilu g. Martelanca je bil poudarjen pravilnik odobren. Po dolgi in zelo živahni debati je bil izvoljen upravni odbor CNP, v katerem so naslednji gg.: predsednik Štokelj (SK Celje), podpredsednik Svetek (Olimp), tajnik Presinger (Celje), blagajnik Veber (Olimp), poudarjalni kapetan Stojkovič (Jugoslavija), odborniki Skelec (Štor) in Salekar (Atletik). Sklepanje o predloženem proračunu izdatkov je bilo poverjeno upravnemu odboru.

Predsednik g. Štokelj je pozval vse sportnike na delo za procvit celjskega in slovenskega sporta sploh. Po vzpodbudnih besedah g. Martelanca za splošno in uspešno sportno delo je bil ustanovni občni zbor zaključen.

NOGOMET NA TRAVNIKU

Mladinski nogometni turnir SK Marsa

Včeraj ves dan so štiri mladinska moštva odigrala zanimiv turnir, v katerem so zmagali Marsovcil in prejeli glavno darilo prideditelja

Ljubljana, 10. decembra

Na igrišču Mladike so se danes ves dan borila štiri mladinska moštva (Marsa, Most, Mladike in Slavije) za dva lična pokala, ki ju je za najboljši enajstorični poklonil prideditelj — SK Mars Vse tekme so nudile dober nogomet saj so v vseh štirih moštvih nastopili tudi številni igralci prvih garnitur, ker so določila za turnir dopuščala nastop vsem igralcem, ki še niso prekrčili 20 let starosti.

Dopoldne sta se kot prvi par predstavila Mars : Slavija 5:0

Sprva sta bili obe moštvi enakovredni proti koncu pa se je pokazala velika premoč Marsa ki je prišla do izraza tudi v rezultatu. Moštvo Marsa je pokazalo mnogo večjo rutino in je v teku igre popolnoma razbilo vrste Slavije ter ji z lahkoto nasulo kar pet golov.

Druga dopoldanska tekma je bila Moste : Mladika 7:0

Tudi ta tekma se je končala z zelo visoko zmago, in sicer Moščanov. Mladika je po-

slala na to tekmo svoje prvo garnituro, ki pa kljub temu ni bila kvo odlično razpoloženim juniorjem iz Most. Le dobremu vratarju in smoli močnanskega napada se mora Mladika zahvaliti, da katastrofa ni bila še večja.

Popoldne sta v prvi tekmi nastopila dopoldnaska premaganca in sicer Mladika : Slavija 4:0

Obe moštvi sta se močno trudili za zmago, toda Mladika je bila srečnejša in je nazadnje dobila tolažilno darilo.

Kot zadnja sta nastopila dopoldnaska zmagovalca Mars : Moste 6:4

Po zelo zanimivi in razburiljivi igri je moštvo prideditelja SK Marsa spravilo zmago in dobilo tudi glavno darilo. Obe enajstorični sta zaigrali prav dobro, toda končna zmaga je zaslužno pripadla boljsemu.

Drugi poraz Rapida v Zagrebu

Hašk : Rapid (Bukarešta) 2:0 (1:0)

Zagreb, 10. decembra

Zelo slaba igra bukarštanskega Rapida, s katero se je v petek predstavil v tekmi proti Gradjanskemu, je bila zelo slaba reklama za današnji drugi nastop gostov proti Haški in zato se je na igrišču zbralo komaj okoli 1000 gledalcev. Gostje tudi danes niso mogli opravičiti svojega slovesa in so gledko izgubili, vsekakor še zmerom ne tako, kakor bi bili, če bi bil Hašk kakor bi bilo treba.

Enajstorična Rapida je bila danes prav za prav še slabša kakor v petek. Izmed vse enajstorične se ni nihče izkazal razen morda vratarja. Moštvo je zapustilo zelo žalosten vtis in je zelo slabo reprezentiralo moč rumenskega nogometa. Njegova igra je bila skorajda primitivna in brez vsakega sistema.

Zal tudi domača enajstorična, ki je bila ves čas v premoči, ni bila v posebni formi. Če bi bil Hašk napad nekoliko bolj pri-seben in odločen, bi bil najmanj lahko dvojni ali potrojni številni zabiti golovi. V enajstorični sta se kaj slabo uvedli tudi obe novi pridobitvi Salipur in Lovrić. Vsa tekma je bila glede na vse gornje na zelo slabem nivoju.

Gola sta zabila Lovrić v 40. min. prvega polčasa. Hitrec pa v 8. min. do odmoru.

Tekmo je sodil dobro g. Matančić.

Ostale nogometne tekme

Beograd: Reprezentanca delavcev : reprezentanca dijakov 3 : 3.

Ankara: V soboto: Jugoslavija (Beograd) : Muhafis Cih 3 : 2 (2 : 2), v nedeljo Jugoslavija : Genzler 3 : 2. Dve lepi zmagi beogradske Jugoslavije v turški prestolnici.

Rim: Državno prvenstvo (XI. kolo): Lazio : Napoli 2 : 0, Bologna : Juventus 1 : 0, Bari : Modena 1 : 0, Milano : Liguria 1 : 1, Torino : Triestina 3 : 1, Novara : Venezia 2 : 0, Genova : Ambrosiana 2 : 2, Fiorentina : Roma 1 : 0. V vodstvu je Bologna s 16 točkami, ki ji sledita Ambrosiana in Lazio s 15 odn. 14 točkami.

Table-tenis med akademiki

Včeraj so v Ljubljani odigrali tekme za akademsko državno prvenstvo — Med 30 tekmovalci je postal državni prvak Zarko Dolinar (Hašk, Zagreb), med damami pa Nada Pustoslemškova (JNAD Jugoslavija)

Ljubljana, 10. decembra

Današnja prireditve table-tenistov, ki je tekla ves dan v telovadnici drž učiteljskega, je s sportnega vidika popolnoma uspela. Nastopilo je vsega skupaj 26 tekmovalcev in 3 tekmovalke, med katerimi so bili skoraj vsi najboljši jugoslovski igralci. Organizator tekmovalca »Akademski sportni klub« iz Ljubljane, je pogrešil toliko, da je za mesto tekmovalca določil telovadnico učiteljskega, ki se je izkazala za tako prireditve dosti premajhna, razen tega pa ni preskrbel za boljšo razsvetljavo, ki je zelo motila igralce. Za tekmovalce je vladalo tudi med neakademiki veliko zanimanje in je bila dvorana, od začetka do konca, lahko rečemo, prenatrpana. V damski konkurenci so nastopile samo tri kandidatke za naslov drž. prvakinje. Naslov si je popolnoma zaslužno svojila Pustoslemškova od JNAD Jugoslavije. Dočim je v konkurenci gospodov zmagal pričakovano in z veliko premočjo Dolinar Zarko, v doblu gospodov par Merksamer in Dolinar Boris in v mixed doblu par Pustoslemškova in Medved I.

TEHNIČNI REZULTATI:

Single gospodov: Četrfinale: Dolinar Zarko (Hašk) : Scagnetti (Jaso) 2 : 0, Dolinar Boris (Hašk) : Krečič (ASK) 2 : 1, Heksamer (Hašk) : Lazar (Jaso) 2 : 0, Merksamer (Hašk) : Djinovski (JASO) 2 : 0. Polfinale: Dolinar Zarko : Dolinar Boris 2 : 1 (16 : 21, 21 : 13, 21 : 15), Heksamer :

Merksamer 2 : 1 (21 : 14, 18 : 21, 24 : 22). Finale: Dolinar Zarko : Heksamer 3 : 0 (21 : 15, 21 : 16).

Double gospodov (8 parov): Polfinale: Strojnik in Krečič (ASK) : Dolinar Zarko in Heksamer (Hašk) 2 : 1 (15 : 21, 18 : 21 : 19), Dolinar Boris in Merksamer (Hašk) : Djinovski in Scagnetti (JASO) 2 : 0 (21 : 18, 21 : 18).

Finale: Dolinar Boris in Merksamer : Strojnik Aljoša in Krečič 3 : 0 (21 : 18, 21 : 16).

Moštva gospodov (6 moštev): ASK (Strojnik A., Lakner, Strumbel) : JNAD Jugoslavija (Medved, Jerman, Lavrenčič) 5 : 1; JASO (Zink, Kosmina, Scagnetti) : Zagreb II. (Merksamer, Dolinar B. Malec) 2 : 0; Zagreb I. (Dolinar Z., Heksamer, Širok) : ASK 5 : 4. (Igra Strojnik : Dolinar Z. 2 : 0 — 21 : 19, 21 : 19, 9; Ljubljana I. (Lazar, Djinovski, Krečič) : Zagreb II. 5 : 3.

Finale: Zagreb I. : Ljubljana I. 5 : 2.

Single (damski): Pustoslemškova (JNAD Jugoslavija) : Virantova (JNAD Jugoslavija) 2 : 0 (21 : 16, 21 : 16); Pustoslemškova : Barletova (ASK) 2 : 0 (21 : 11, 21 : 16).

Mixed double: Semifinale: Pustoslemškova in Medved (JNAD Jugoslavija) : Virantova in Lavrenčič (JNAD Jugoslavija) 2 : 0.

Finale: Pustoslemškova in Medved (JNAD Jugoslavija) : Barletova (ASK) 2 : 0 (21 : 11, 21 : 16).

Prevoz sezonskih delavcev urejen

Do božiča se vrnejo vsi sezonski

Murska Sobota, 10. decembra

Ko so se vračali prvi transporti sezonskih delavcev v Prekmurje, je bilo včasih prap nepravilno, da na kolodvoru v Murski Soboti niso mogli dobiti primernih prometnih sredstev za prevoz na domove. Poročali smo, da je prevoz s tovornim avtomobilom zahteval smrtno žrtev mladega mehanika iz Murske Sobotice. Poštna uprava je takoj uvidela potrebo, da prepusti svoj poštni avtobus tudi za izredne vožnje pod nastopnimi pogoji:

Za posebno vožnjo je potrebnih najmanj 20 potnikov. Po ministrskem odloku imajo sezonski delavci pri povratku na poštne avtobuse v Prekmurju polovično vozno. Ker je strogo prepovedano prevažati potnike s tovornimi avtomobili, je ta odlok za sezonske delavce velikega pomena. Zve-

za kmetijskih delavcev je zdaj organizirala vse transporte na ta način, da delavci, ki pridejo v Mursko Sobotico ponoči, prenoče v Delavskem domu, nato pa jih jutraj poštni avtomobili z rednimi in izrednimi vožnjami prepeljejo na njihove domove. Ker imajo delavci ogromno prtljage, jo vozijo za poštne avtobus s tovornimi avtomobili pod istimi pogoji kakor poštna uprava. Ker je prevoz potnikov po pravilniku o poštne avtomobilskem prometu ponoči zabranjen, je Zveza kmetijskih delavcev podzvela korake, da bodo odsej vse transporti prihajali podnevi. Ta teden se je vrnilo iz Nemčije s tremi transporti okrog 1000 delavcev, prihodnji teden pa se jih bo menda dvakrat toliko. Upajo, da bodo do božiča vsi delavci doma.

Dva razpečevalca tihotapskega blaga pod ključem

Višnja gora, 10. dec.

Poročali smo že, da so na Peščeniku bliž Višnje gore aretirali nekoga sumljivca, ki je hotel pobegniti, ko ga je orožniški komandir g. Milinarič legitimiral. Izkazalo se je, da je dobil v roke že dolgo izskanega tihotapca Toneta Pestotnika iz Tuhinjske doline. Ker je g. komandir dobil ob aretaciji hude poškodbe pri padcu po strmem bregu in mora ležati, se je na tukajšnji orožniški postaji zglasil vodnik litjskega orožniškega voda g. Juro Mavratič, ki je zaslišal aretiranca in dal potrebna navodila za preiskavo.

Pri Pestotniku so našli saharin, vžigalnike in revolver. O revolverju trdi Tone Pestotnik, da ga je kupil nekje na Dolenjskem, kjer je zadnje dneve razpečeval saharin in kreslinike. Oblastva domneva, da je tudi kolo, na katerem se je peljal Pestotnik usodnega dne, sumljivega izvora. Zdaj se vrši preiskava, kako je prišlo kolo v Pestotnikovo last. Kolesar nima za kolo nobene legitimacije, kakor to vlevajo predpisi.

Naši vrli orožniki so omenjenega dne dobili v roke še enega ptička. V zasedi na Peščeniku so pričakovali prav za prav hlapca Grelja, ki ga oblastva iščejo zaradi več zadev. V trenutku, ko bi moral priti tam mimo Grelj, ki se je klatil tedaj po okolišju pod napačnim imenom, pa je prišel mimo gori omenjeni Pestotnik. Nekaj časa nato, ko so bili odpeljali Pestotnika v sodne zapore, pa je prišel mimo tudi Grelj in patrolja mu je napovedala aretacijo. Tudi pri Grelju so našli sumljive vžigalnike.

Nov grob

V ormoški dolini je preminila učiteljica gđ. Olga Šijanec. Pogreb prano umrle bo v torek ob pol 15. iz mrtvašnice ormoške bolnišnice na tamkajšnje pokopališče. Rajniki blag spomin. Zajujočim naše iskreno sožalje!

G. ban v torek 12. t. m. ne bo sprejel mal strank, ker bo službeno odsoten.

R A D I O

Ponedeljek, 11. decembra

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Venček veselih napevov (plošče). — 12: Zakaj vesel bi ne peli (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Zdravstvo mladostne dobe; Zdravo spolno življenje (dr. Anton Breclj). — 18.20: Plošče. — 18.40: Blaž Potocnik: Ob 140letnici rojstva (magr. Viktor Steska). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Zveza Slovenije z morjem (g. Viktor Pirnat). — 19.40: Objave. — 19.50: Več manire brez zamere (g. Franc Govekar). — 20: Mojski harmonike (plošče). — 20.30: Koncert radijskega orkestra-solist prof. Cenda Šedibauer (čelo). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški dueti (gg. V. Skok in A. Koci).

Beograd 17.45: Narodna glasba. — 18.20: Veliki orkester. — 19.40: Slovenske narodne pesmi. — 20.15: Dramski večer. — 21.50: Verdijeva komorna glasba. — 22.20: Godba za ples. — Zagreb 17.45: Klavirski koncert. — 20: Skladbe za čelo. — 20.30: Domači skladatelji. — 21.15: Laha glasba. — Sofija 18.15: Bolgarske pesmi. — 19: Mali orkester. — 19.30: Plošče. — 20: Simfonični koncert. — 21.30: Godba za ples. — Dunaj 16: Vesela muzika. — 18: Orkester in solisti. — 20.15: Koncert po željah. — 22.30: Laha godba in ples. — Berlin 20.15: Pester spored. — 22.30: Koncert sol. stov. — 23: Veliki orkester. — 24.10: Nočni koncert. — Rim 17.15: Godba za ples. — 20.30: Mali orkester. — 21: Simfonični koncert. — 22.50: Plošče. — 23.15: Ples.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Po kratkem trpljenju nas je za vedno zapustila, iztrgana iz sredine polnega življenja, naša ljuba hčerka oziroma sestra, gospodična

Olga Šijanec

učiteljica

Pogreb se bo vršil v torek 12. decembra ob pol 3. uri popoldne iz mrtvašnice ormoške bolnišnice na ormoško pokopališče.

ORMOŽ—MARIBOR, dne 10. decembra 1939.

LUDOVIK ŠIJANEC, oče; NATALIJA APIH roj. ŠIJANEC, sestra; BORIS in DR. MILAN ŠIJANEC, brata — ter ostalo sorodstvo.

Velik zbor za žensko enakopravnost

Zastopnice vseh slojev so zahtevale žensko volilno pravico

Ljubljana, 10. decembra. Delavska zbornica je bila danes dopoldne nabito polna. K zborovanju za žensko volilno pravico so prihiteli nesešte ženske od blizu in daleč, prišli so pa tudi moški, ki se solidarizirajo z zahtevo žensk po politični enakopravnosti. V posebno velikem številu pa se je zborovanja udeležila naša mlada ženska in moška.

Ob 10. uri je zborovanje otvorila predsednica ljubljanske sekcije JZZ ga. Mira Engelmannova s poučnikom, da ni to prvič v naši zgodovini, ko je slovenska žena zahtevala politično enakopravnost z moškimi. Leta 1902. so bile slovenske učiteljice tiste, ki so zahtevale žensko volilno pravico in kmalu se jim je v tej zahtevi pridružil tudi Splošno žensko društvo v Ljubljani. V letih 1927. do 1935. so naše žene znova brezuspešno ponavljale svoje zahteve. Čas je potekal, nalagali ženi zmerom nova bremena, jo vzgajali in usposabljali za nove naloge in tako se danes slovenska ženska pridružuje ženskam vse Jugoslavije, ker neče biti prezrta zdaj, ko se donesajo novi zakoni saj predobro ve, da je v javnem življenju narodu prav tako potrebna kakor moški.

O vprašanju, zakaj zahtevajo žene politično enakopravnost, je razpravljala govornica ga. Angela Vrdetova. O odgovor na postavljeno vprašanje je lahek. Človek sem kakor moški. Postavljal se me v življenju, da delam in trpim kakor moški.

Žensko delo je skoraj povsod slabše plačano in ob času krize mora ženska prva na cesto. Razumljivo je torej, da prihajajo ženske do spoznanja, da bi bilo na brž dovolj če bi imela na očiščeni mestih svoje zastopnice, ki bi skrbele, da ni ženska delovna moč neprestano zaračunavana. Kemerikoli pogledamo v življenje povsod se nam kaže ista slika o ženskih potrebah in o njeni sposobnosti. Povsod lahko žena z uspehom nadomesti moškega. Nasprotniki ženske enakopravnosti radi trde, da je politika drugače vrste javno delo, k n'kakor ni za žensko. V resnici pa zahtevajo naloge, ki jih opravlja politika, prav tako ženske kakor moški. To, kar zahtevajo žene je sodelovanje v samoupravnih in zakonodajnih zastopstvih, v občinah in v parlamentu. Gotovo bi ženska marsikaj drugače ukrenila, kakor je moški. Državnega proračuna bi na brže nikoli ne uravnovala za reukucijo dočlad za držino. O pomenu družine za narod ne bi samo govorila, marveč bi tudi dejansko poskrbela za neno blaginjo. Zlasti bi na morala žena sodelovati v socialni politiki.

Na ugovor, da je ženska nespособna za politično delo, je govornica odgovorila z vprašanjem: Kam je spravila svet politika moških? Stojimo na robu propada. Vse, kar je kdaj ustvaril človeški razum stoji v službi razdiranja. Na ugovor, da ženske niso zrele za politično življenje, se govornica sprašuje, ali so zanj sposobni tudi vsi moški. Ali bodo ženske samo

stojno volile? Sprašujejo drugi. Odgovor: Kako pa so volili moški? Zato zahtevajo ženske take zakone, ki nas bodo vzgajali k samostojnosti in nam samostojnost tudi omogočili.

Na ugovor, da ženske ne vodi razum, marveč čustvo, in da ji zato manjka objektivnost, ugotavlja govornica, da bi bilo treba zanesti tud v politiko več humanosti. Tedaj bi namesto dragih parad in banketov z donečimi govoricami ustanovljali zavetišča za otroke in domove za stare ljudi. . . .

Tudi ugovor, da ženska ni vojak, danes ne drži več. Saj prav zdajšnje vojne kažejo, da danes ni fronte in zaledja, marveč je bojišče vsa dežela, ki pride v bojni metez. Če bi imela ženska odločati, bi gotovo ne žrtvovala s tako brezdušnim cinizmom milijone človeških življenj.

Kaj zahtevamo? Ženska zahteva volilno pravico za to, da bi pomagala sourejalni življenje naroda na podlagi prave demokracije. Žena naj ima pravico, da je voljena in da sama voli. Ženska zahteva volilno pravico v vsa samoupravna in zakonodajna telesa, da more tako tudi ona odločati o svojem življenju, o svojih potrebah in težnjah, o svoji usodi. To pa je prvi pogoj za enakopravnost!

Kot drugi govornik je nastopil univ. profesor g. dr. Bor s Furlan. Človeški odnos, je izvajal med drugim govornik, sone na osnovi sodelovanja ali izkoriščanja. Sodelovanje pomeni pot pravice, enakosti, pot dobrega izkoriščanja je pa pot neenakosti, krivice, je pot sile. Politika pravica žensk sploh ne bi smela biti predmet govora, ker ji gredo same po sebi. Borba za politične pravice žensk pomeni borbo za demokracijo, za svobodo in enakost.

V imenu intelektual je govorila za žensko volilno pravico ga. dr. Grosmanova, ki je naglasila, da je zahteva žensk po volilni pravici obenem zahteva po splošni pravni enakosti.

V imenu kmečkih in delavskih žena sta se izrekli za žensko volilno pravico ga. Ivanka Dovčeva in ga. Angela Dovčeva. Zahteve po ženski volilni pravici so izrazle nadalje po svoji zastopnici gđc. Niki Tauferjevi tudi akademikarke in po zastopnici g. Likarjevi Zveza gospodinj. Po govornih, k so bili zaradi burnega pritrjevanja večkrat prekinjeni, je predtala predsednica ga. Engelmannova resolucijo, ki naj bo z današnjega zborovanja poslana predsedniku vlade in v kateri ženske zahtevajo svobodno, enako žensko volilno pravico s tajnim glasovanjem.

JZZ je obvestila o akciji za žensko volilno pravico vse stranke in so doslej poslali izjavo solidarnosti: Jugoslovenska nacionalna stranka, Socialistična stranka Jugoslavije, Zveza delovnega ljudstva, Slovenska kmečko-delavska stranka, Zveza slovenskih kmetov s sedežem v Ljubljani, Akademski slovenski klub in drugi.

Zborovanje, ki je izvenel v pravo manifestacijo za žensko volilno pravico, je bilo zaključeno malo pred dvanaestjo uro.

se je vršil 15. decembra 1918 v Mestnem domu, je bil za predsednika izvoljen Ivan Deržič, za podpredsednika pa Franc Simončič in Valentin Požnel. V novih razmerah se je organizacija živahno razvijala, leta 1919, pa se je na prvem kongresu vseh narodnih železničarskih organizacij Jugoslavije pridružila novemu Združenju jugoslovenskih nacionalnih železničarjev in brodarjev, ki so mu slovenski železničarji prinesli tudi jugoslovensko ime. Svoj govor je Drago Outrata zaključil z zaobljubo, da bo združenje tud v bodoče služilo enemu samemu cilju: blagostanju železničarskega stanu in blagru domovine.

Govor so zborovalci sprejeli z navdušenim odobravanjem, nato pa so pozdravili skupščino se zastopnik prometnega ministrstva dr. Kaverčič, predsednik ljubljanske sekcije JUU Kumelej, zastopnik železničarskih gospodarskih in kulturnih organizacij inž. Zelenko in zastopnik generalnega direktorata, njegov pomočnik Jojč. Ko je bilo svečano zborovanje zaključeno, je predsednik inž. Roglič otvoril izredno skupščino oblastne uprave. Prisotnih je

bilo 45 delegatov, ki so zastopali 22 podružnic s 3245 člani. Na predlog člana oblastne uprave Franceta Soveta je bilo prvemu predsedniku zveze Ivanu Hochmüllerju soglasno priznana častno članstvo in sлавljencu je bila v znak priznanja in zahvale izročena dragocena spominska knjiga, delo tov. Jčeta Vokača iz Maribora s prigodnim sonetom člana organizacije in pesnika Mirka Kraglja. Tov. Hochmüller se je ginjen zahvaljeval za počastitev, hkratu pa se je spominjal težkoč, ki jih je organizacija doživljala v prvi letih svojega obstanka. Po zborovanju so se delegati in gosti zbrali k skupnemu kosilu pri katerem sta za dobro razpoloženje skrbeli orkester in pevski zbor »Sloge«, a nč manj dobrote, ki so jih servirale gojenke železničarskega gospodnjškega tečaja. Vi-harnega odobravanja je bilo deležno par pesmi, ki jih je zbor izvajal pod vodstvom svojega prvega povodilca, načelnika Franja Počbregarja. V celoti je jubilejno zborovanje železničarjev doseglo prav lep uspeh.

9. Spričo izrednega položaja naj oblastva omogoči svobodnim strokovnim organizacijam delavcev in nameščenecv v njihovih prizadevanjih za izboljšanje gospodarskega in socialnega položaja širokih delavskih in nameščenjskih množic polno svobodo in naj jih pri tem važnem delu tudi vsestransko podpora.

10. Obvezno zavezovanje trgovskih sodnikov vseh kategorij pri Pkojnnskem združenju za nameščenje v Ljubljani naj se izvrši že 1. januarja l. 1940.

11. Čimprej naj se razpišejo volitve v vse delavske in nameščenjske ustanove.

12. Ta resolucija naj se takoj dostavi centralam vseh svobodnih strokovnih organizacij in odučujočim oblastvom.

Ob zaključku je še bilo na predlog g. Viktorja Flica kot zastopnika Narodne strokovne zveze sklenjeno, da bo vsenaša v resolucijo se zahteva glede povišanja podpor brezposelnim.

Protidraginjski zbor v Celju

Draginji naj se postavi meja in plače naj se primerno zvišajo

Celje, 10. decembra

Danes dopoldne je bilo v nabito polnveliki dvorani Narodnega doma v Celju protidraginjski zborovanje, ki so ga priredile vse svobodne atkovne organizacije delavcev in nameščenecv. Udeležba je bila izredno velika. Navzočni so bili tudi številni državni in samoupravni nameščenici in upokojenci.

Zbor je vodil g. Rudolf Pibrovč. G. Josip Golmajer iz Ljubljane je poročal o naraščajoči draginji in nameščenici, g. Joško Jurač iz Celja o delavskih plačah in eksistenčnem minimumu g. Jakob Voopivec iz Celja o potih delavcev in nameščenecv do izboljšanja njihovega gospodarskega položaja. Govorniki so prikazali izredno težavni položaj delavstva in nameščenstva zaradi naraščajoče dragine, zaradi česar so terjali takojšnje ukrepe proti draginji primerno povišanje mezd in plač.

G. Josip Petejan iz Maribora je stvarno utemeljil naslednjo resolucijo, ki je bila sprejeta soglasno:

»Cene najvažnejših življenjskih potrebščin so občutno narasle, tako da resno ogrožajo življenjski obstoj delovnega ljudstva. Zaslužek, ki že doslej ni zadoščal za dostojno preživljanje delavcev in nameščenca, posebno ne onega z družino, je ostal v pretežni večini isti in se ni prilagodil na novo nastalemu položaju. Protidraginjski ukrepi niso pokazali nikakega pozitivnega uspeha. Vsem je sicer razumljivo, ako cene kolonialnega blaga naraščajo, nikakor pa ni upravičeno nerazumljivo naraščanje cen našim domačim pridelkom.

1. Oblastva naj nujno ukrenejo potrebno da se prepreči prekomerni porast cen življenjskih potrebščin. S strogi kazenskim odredbami naj preprečijo vsako špekulacijo.

2. Najprej naj se nujno prilagodijo vsi zaslužki delavcev in nameščenecv potrebnemu eksistenčnemu minimumu in zdaj nastalim draginjskim razmeram. Zaradi tega naj se zdajšnje mesečne in ostale plače zvišajo: plače do 1.000 din za 30%, do 2000 din za 25%, do 3000 din za 20% in nad 3000 din za 15%.

3. Po ureditvi plač naj se zaslužki nadalje regulirajo z draginjskimi dokladi na ta način, da se ustanovi premična skala draginjskih doklad, ki naj se ravna po cenah življenjskih potrebščin. Ta skala naj se določi z indeksom potrošne življenjskih potrebščin. Ki ga naj izdelajo zastopniki delodajalskih in delojemalskih organizacij s sodelovanjem oblastev.

4. G. ban naj določi minimalne plače tud za privatne nameščenca, ker je dokazano, da velik del nameščenecv še ni dosegel minimalnih mezd ki bi ustrezale njihovemu socialnemu in gospodarskemu položaju.

5. Protidraginjskim odborom naj se da izvrševalna moč in naj jih sestavljajo samo zastopniki konsumentov, med katerimi naj bodo tudi zastopniki svobodnih strokovnih organizacij, ker bodo samo taki odbori lahko izvrševali svojo nalogo v splošni blagor.

6. Vsem delodajalskim skupinam naj se čimprej predloži zahteva po začetku pogajanj za sklenitev kolektivnih pogodb.

7. Za božič ali pa za novo leto naj se izplača vsem nameščenem 13. plača, od-

noeno dvojnja plača kot delna odškodnina za razliko še nepovišanih plač za preteklo četrtletje.

8. Tudi vsem občinskim, banovinskim in državnim nameščenem in upokojencem naj se povišajo prejemki v sorazmerju z rastočo draginjo.

Našega Franceta Prešerna zamenjujejo s pustolovcem Henrikom Prešernom

Na razstavi nemške knjige v Beogradu je istina iz l. 1864., ki dela voliko krivico našem pesniškemu prvaku

Beograd 10. decembra

Kakor je »Jutro« že poročalo v nelijski številki, je bila v soboto dopoldne v Beogradu v muzeju kneza Pavla na svečan način otvorjena razstava nemške knjige in starih rokopisov. Pisec teh vrst ki je obiskal razstavo, je na razstavi odkril tudi nekako policijsko oceno našega velikega pesnika Prešerna, ki se pa prav gotovo ne nanaša na dr. Franceta Prešerna, temveč gre očitno za usodno zamenjavo.

Dokument ima naslov »Političke novice o glavnem slovenskem pesniku Henrichu Prešernu«. Poročilo je bilo izdano dne 16. januarja l. 1864. in pravi, da se je tedaj mudil na Dunaju tudi Heinrich Prešern, ki je v teh letih igral veliko vlogo v Pariskem jahalnem klubu z delarjem iz stričeve zapuščine. Zapisi se je v spor in je imel zaradi tega dvboj, pri katerem pa je iz boja živosti predčrno ubil naš prvaka. Zaradi tega je pariška politika izdala za njim tiralice.

Ta nerazumljiva zamenjava med našim največjim pesnikom in nekim pustolovcem, ki se je po naključju tudi psil Prešeren, bo pri številnih občivalcih te velike kulturne prireditve gotovo zapuhtila neprijeten vtisk in čudne pome o pravem liku našega pesniškega prvaka, ki se, kakor nam je po biografkih podatkih vseučiliška profesorja dr. Kidriča znano, nikoli ni mudil v Parizu in torej tudi pariška policija ni mogla za njim izdati nikake tiralice.

Zaradi tega bi želeli, da ta listina čim prej izreže v razstave ali pa se vrač označijo za listo, kar je, namreč za usodno zamenjavo oseb.

Svečana otvoritev vojaške kostnice pri Sv. Križu

Ljubljana, 10. decembra

Danes dopoldne je bila na pokopališču pri Sv. Križu svečana otvoritev vojaške kostnice. Ljubljana je žrtvam svetovne vojne in borcem za našo narodno svobodo postavila dostojen spomenik in zadnje počivališče. Koliko spoštovanja tem našim žrtvam izkazuje ljubljansko mečanstvo, pa je pokazala ogromna množica ljudi, ki so v trumah prihitali na pokopališče in zavzele vse dohode okrog poljske ki obkroža novo kostnico. S svojo udeležbo, na so izkazali čast našim žrtvam tud očitni predstavniki naše javnosti med njimi so bili kot zastopnik ministra vojske in mornarice pomočnik komandanta za utrjevanje brigadni general Djordje Glišič, komandant dravske divizije general Dravoslav Stefanovič in njegov pomočnik brigadni general Ferdo Janež, ban dr. Natlačan, župan dr. Adlešič, škof dr. Gregorj Rožman, zastopnik pravosodnega ministra načelnik ministrstva D-broslav Popovič, francoski konzul Remmerand nemki konzul dr. Broch belgijski dr. Milan Dinar, v imenu italijanske konzula na tajnik konzulata in drugi. Pred mavzolejem so zasedli prostori ljubljanski aktivni in rezervni oficirji, skavti, vojni dobrovoljci, koroški borci, Narodna odbrana, četniki, streljaška družina, člani zveze bojevnikov, častna četa 40 pešpolka z godbo in močna zastopstva ženskih organizacij.

niči počivajočim žrtvam in da bo ta novi hram vedno smatrala tudi kot svetišče strpnosti in odpuščanja, ljubezni in miru med narodi.

Sledilo je poaganje vencev vseh zastopnih organizacij. S kratkimi nagovori so med poaganjem vencev pod spomenik »Za našo vojaško« izrazili hvaležnost in zahvalo za žrtve, ki so s tu pokopanimi žrtvami položene na o'har narodne svobode. Prelovčeva »Oj Doberdo« je privabila marsikatero solzo na oči prisotnih. Na kraju je vojaška godba zaigrala državno himno.

Se dolgo dopoldne so trume ljudstva, ki so se bile zbrale k slovesnosti, postajale v bližini skupnih grobišč in mavzolejja, ki je bil zasut v kupe cvetja in zelenja, položena od hvaležnega naroda na zadnje počivališče tistih, ki so vsemu narodu pred tolikimi leti gradili svobodno dom.

Dolga vrsta nesreč

Ljubljana, 10. decembra

Danes so v ljubljansko bolnišnico spet pripeljali več žrtv raznih nesreč. Spodnje so morali reševalci na postajo, kanor so bili iz šmartnega pri Litiji pripeljali 29letno delavko Martino Bregarjevo, zaposljeno v Mautnerjevi tvornici v Litlji. Marta na je zjutraj zakurila štedilnik, ravna pa je tako neprevidno, da se ji je vnel rokav. V strahu je vihlela z roko, hoteč ogenj pogasti, a namesto tega ga je razplamtel in vnelo se ji je celo krilo. Nesrečnica je dobila strašno opekline po hrbtu in začnem delu telesa. Reševalci so jo prepeljali v bolnišnico.

Počobna nesreča je doletela Franciško Čepičevo hčerko upoko'nega cestarja iz Cerknice, ki jo je doma vrgla božjast. Nesrečnica je padla na štedilnik in prevrnila nase lonec kroja. Dobila je hude opekline po vsem telesu in je morala v bolnišnico.

Anton Vrhovec, sin posestnice iz Kozarj, se je peljal večeraj ponoči z vozom. Na cesti v Kozarjah pa ga je nekdo napadel in ga sunil z nočem v hrbet. Tudi Vrhovec so prepeljali na kirurški oddelček splošne bolnišnice.

Snoči se je na Zmajskem mostu okrog 19. delavčeva žena Barbara Marenčeva zaletela s kolosom v nekoga kolearja. Pri padcu si je najbrž zlomila levo nogo. Anton Jelovčan, dninar z Martinjvna, občina Zelezitki, si je po nesreči prerazil kite na levi. Ana Pleškova, delavčeva žena iz Ljubljane, stanujoča v Funtkovi ulici 31 je padla s kolosa in si poškočovala desno nogo. Delavec Matevž Mihevc s Podjunske ceste si je med delom poškodoval levico. Prav tako si je kramnosečič pomočnik France Mežnar, doma iz Vira, pri Domžalah pri delu nekoliko počistoval roko. Razen teh je moral v bolnico še dijak Jože K., ki si je pri nogometni igri pri mladiškem domu zlomil roko.

Jubilej naših železničarjev

Slavnostna skupščina v dvorani Sloge je bila lepa manifestacija narodne in stanovske zavesti

Ljubljana, 10. decembra

V lepo okrašeni dvorani kina Sloge so se dopoldne zbrali naši nacionalni železničarji k redkemu slavlju: da proslave 30 letnico, odkar je bila v Trstu ustanovljena Zveza jugoslovenskih železnčarjev, temeljni kamen sedanje oblastne uprave Združenja jugoslovenskih nacionalnih železničarjev in brodarjev v Ljubljani. Razen delegatov in članstva, ki je v velikem številu prihitelo z vsega področja naše železnice direktije, so zborovanju prisostvovali tudi direktor železnice uprave inž. Kavčič kot zastopnik prometnega ministrstva, zastopnik generalnega direktorja državnih železnic, njegov pomočnik inž. Mihajlo Jojč, zastopnik banske uprave dr. Logar, zastopnik predsednika mestne občine mestni svetnik Lukič, zastopnik komandanta divizije, poveljnik 40. pešpolka polkovnik Vladovič, zastopnik škofa univ. prof. dr. Snoj in predstavniki številnih stanovskih, socialnih, gospodarskih in kulturnih organizacij, med njimi tudi predsednik JBL ravnatelj Pustoslemšek.

Zborovanje je otvoril predsednik oblastnega odbora inž. Stanislav Roglič, ki je topozdravil zbrane goste in delegate, nato pa je orkester »Sloge« zaigral državno himno. Med živahnim odobravanjem je bila sprejeta včanostna brozjavka Nj. Vel. kralju Petru II., nato pa se pozdravna prometnemu ministru inž. Bešiču. Predsedstvo je prejelo lepo vrsto pozdravov in čestitk z vseh koncev države, a med drugimi je čestital tudi stari borec za železničarske pravice, načelnik Ivan Deržič. Pozdrave centralne uprave je ljubljanskim tovaršem sporočil inž. Radulović, v imenu posameznih oblastnih odborov pa so jim izrekli čestitke Jankovič iz Beograda, Bosner iz Zagreba, Dujevič iz Subotice, inž. Golubović iz Sarajeva, Antič iz Splita, ki je slovenskim železničarjem prinesel hkratu pozdrave jugoslovenskih mornarjev z Jadrana, in Bakič, zastopnik Lige slovenskih nacionalnih organizacij železničarjev in brodarjev, v kateri so poleg Jugoslovenov organizirani še Bolgari, Čehi in Poljaki.

Sledil je slavnostni govor g. Draga Outrate. V globoko zamišljenih izjavanjih je očrtal dobo od leta 1909., ko je bila v Trstu po vzgledu severnih bratov Čehov in Poljakov ustanovljena Zveza jugoslovenskih železničarjev kot nujna posledica prve slovenske Narodne delavske organizacije. Bila je prva strokovna organizacija v območju bivše avstroogrške mornaršice, ki si je že z imenom samim naredla izrazito jugoslovensko obeležje. Prvi predsednik zveze je bil tovariš Ivan Hochmüller, podpredsednika pa Ivan Škerjanc in Jože Gulič. Takoj prihodnje leto je vzravnal »Narodni delavec«, skupno gla-

silo Narodno delavske organizacije in Zveze jugoslovenskih železnčarjev. Takoj v prvem letu je zveza stala 11 podružnic: Gorica Kanal, Sežana, Dutovlje, Ribember, Jesenice, Buzet in Opčina. Februarja leta 1911. je izšla prva številka strokovnega glasila »Jugoslovenski železničar«. Kljub težkočam je zveza stalno napredovala in o pribliki tretjega rednega občnega zboru 9. marca 1913. je stela že 2300 rednih članov in 26 podružnic, posejanih po vsej slovenski zemlji od Spilja do Trsta in po vsej Istri. Svetovna vojna je za nekaj časa prekinila delovanje, po prevratu — že februarja 1918 je svoj sedež prenesla v Ljubljano — pa se je začela nova doba njenega procvita in razmaha. Kako so strahote svetovne vojne v pozitivnem smislu vplivale na narodno zavest jugoslovenskega železničarja, najbolj nazorno priča, da je članstvo v zadnjem letu vojne naraslo od 2260 na 3215. Na obćnem zboru, ki

NAGRADNA KRIŽANKA

BESEDE POMENLJO:

Vodoravno: 1. vremenokaz, 3. kos pohišstva, 9. junak iz Smetanove opere »Prodana nevesta«, 10. spolnik v španščini, 12. stara oblika za nego, 13. predlog, 14. kar ni laž, 16. oblika glagola čuti, 17. zasuznjena zemlja, 18. dvojica, 19. brez družbe, 21. on v nemščini, 22. ne črn ne bel, 23. oblika pomožnega glagola, 24. krajan, sonarodnjak, 26. napaka, abnormalnost.

Navpično: 1. dragulj, 2. termin, 3. dobro ali slabo znamenje (latinsko), 4. pokrajina v Jugoslaviji, 5. državna uprava, 6. oblika samostalnika tla, 7. glavno mesto Estonke, 11. zdravnik v srbohrvaščini, 13. nasorotje od znotraj, 15. beduinsko tržišče v Mezopotamiji, 16. tok stvari, 18. vrsta sočivja, 20. sveto mesto muslimanov, 24. polumer, 25. oziiralni zaimek.

RESITEV ZADNJE KRIŽANKE:

Vodoravno: megaloman, Ezav, dira, tod, som, op. sel, ne, vavek, ime, oko, Jeruzalem, Ado, Ema, ino + rodi, okan, Rače, tul, Ren, as, meh, ni, cekar, Arad, doma.

Nagrado v znesku 100 din

je zreb naklonil Bogdanu Šestanu, dijaku v Kustošiji, Aleksandrova 95. Troje nagrad v knjigah pa si dele Vlasta Vagajeva, Ljubljana, Bleiweisova 3, II.

1	2	3	4	5	6	7
		8				
		9				
10	11	12			13	
14	15			16		
	17					
18				19		20
21		22				23
		24		25		
26						

Navpično: Metohija, Ezop, gad, av. od, mis, Aron, namenoma, veronal, koleidar, medikus, kemičen, on, or, Otava, enica, ček, med, had, ca, ro.